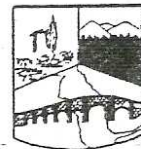

CANDÍS

Nº 18

Curso 2003/2004.

**C.P.I. "TOMÁS TERRÓN MENDAÑA"
SOBRADELO DE VALDEORRAS.**

EDITORIAL.

O dezasete de Maio celebramos, un ano máis, o Día das Letras Galegas. Nesta ocasión, lembramos un escritor moi particular. Foi unha persoa que procurou conservar nos seus escritos tradicións e costumes que nos caracterizan coma pobo. Atoparedes moitas imaxes deste home bo nas paxinas desta revista: ¿lembrades o seu nome ou o seu simpático alcume? Quizais xa o esquecestes. Así é a nosa sociedade que xunta feixes de información que fan que o aconteceu o mes pasado pareza case prehistórico.

Porén, hai outra cousa sobre a que teño cavilado. Moitos deixaron de falar galego e iso amólame ben. Son aqueles que pensan que “pasou o día, pasou a romaría”; o galego vale para ler nese día sinalado, pero non para o resto do ano. Esta actitude tan común, leva a cavilar sobre a utilidade dun Día das Letras Galegas no noso tempo. Talvez non lle estamos a facer ningún favor á nosa lingua tratándoa como unha reliquia que amosamos e paseamos unha vez ao ano e despois gardamos na súa urna. Non usamos esa ferramenta, só ollamos para ela co agarimo que se ten por unha cousa vella. Lembrade o que dixo o músico Tino Vaz na súa actuación: “vós sodes os encargados de conservar e transmitir todos os tesouros que fan de nós un pobo particular, tan bo coma calquera outro”. E non hai tesouro máis grande que unha lingua propia na que falar e comunicar os teus pensamentos.

Índice.

Festas e conmemoracións:

Resumo das festas e conmemoracións.....	2 - 3.
O magosto.....	4.
25 anos da Constitución Española.....	6 - 7.
O Festival de Nadal en fotos.....	8 - 9.
Día da Paz: poemas.....	10 - 12
Celebramo-lo Entroido.....	14 -17.
25 de Abril, día da Liberdade.....	19.
Letras Galegas: “Coplas de Maio”.....	20.
Letras Galegas: Xaquín Fernández Lorenzo “Xocas”.....	21.

Excursións e visitas:

Viagem a Portugal.....	24 - 25.
Convivencia de Infantil: Cholo e Nela en Trives.....	22.
Excursión a Gandarío: “Flechazo en un campamento”.....	32 - 33.

As nosas creacións literarias:

La luna.....	1.
Cosas que hago con mi padre.....	5.
Cambiar de país. Publicado no III Certame artístico-literario de Vagalume.....	13.
Paseando polo pasado.....	18.
Óscar e Cristina.....	23.
A voda real.....	28 - 29.
A caza.....	30.
Memorias dunha árbore.....	30.

Facendo turismo.....	26 - 27.
----------------------	----------

Grandes inventos:

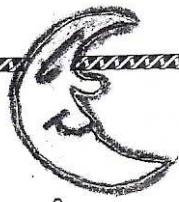
Todo nun comprimido.....	31.
O saboroso líquido negro.....	37.

Deportes.....	34 - 39.
---------------	----------

De todo un pouco.....	40 - 42.
-----------------------	----------

Pasatempos.....	43 - 45.
-----------------	----------

A

N A ..

La luna sale por la noche. Brilla mucho y se ve muy bonita. Siempre que me voy a la cama me quedo mirando a la luna. Me encanta la luna. La luna está siempre quieta aunque, a veces, se mueve porque es muy preciosa. Tiene unos ojos azules muy bonitos y un cuerpo azul marino con estrellas. Unos labios de color rojo y un traje amarillo como las princesas. Tiene que ir a una fiesta por eso va tan chulita. Llegó a la fiesta y todos le silbaron porque iba muy guapa. Le regalaron una corona por ser la mas bella y después le dijeron a la luna:

- Tu vas a ser la princesa.

- Gracias de todo corazón. Bueno, ahora me tengo que ir. Estoy muy cansada.

Y así acabó el cuento de la luna.

Beatriz Alijo Vega (11 años)

5º de Primaria.

DATAS

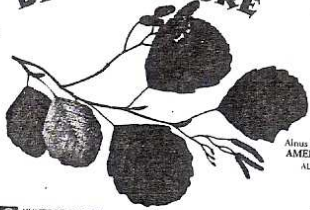
ESPECIAIS

1º E. PRIM.

21
Marzo

DÍA DA ÁRBORE

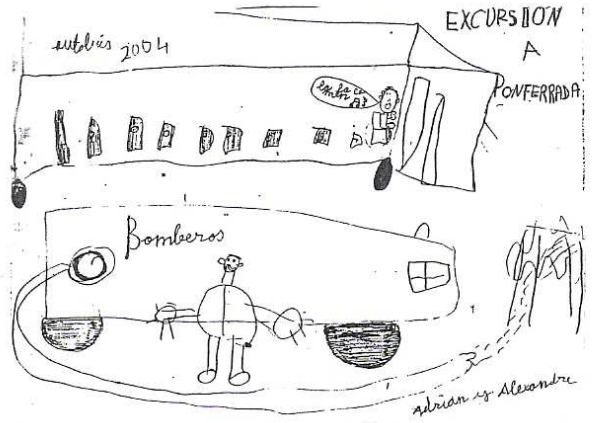
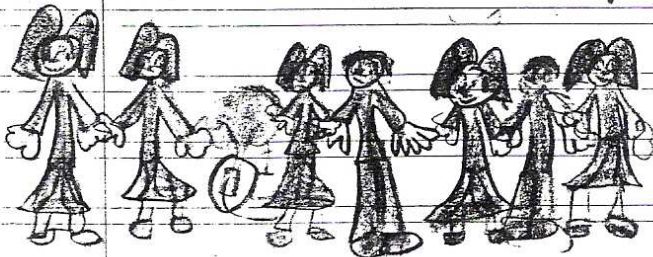
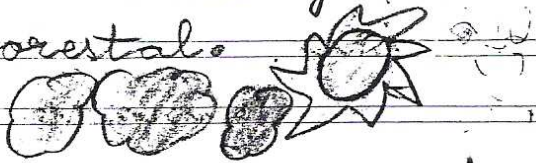
Alunos do curso
AMENEIRO
ALISO

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
PROGRAMA GALICIA
KACORSO 2004
Galicia

O día 21 de Marzo celebrouse en España o Día da árbore para que todos comprendamos que as árbores son moi importantes para a nosa vida porque

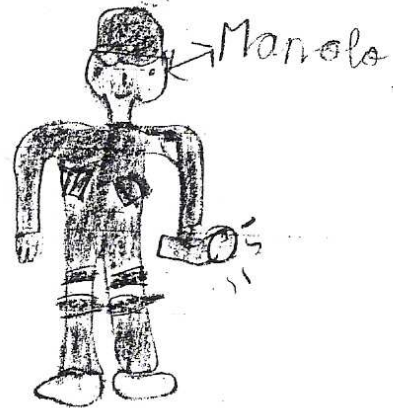
prodúcen o oxíxeno, a leña é feita.

Os nenos e nenas do noso colexio plantamos dez árbores no campo de fútbol coa axuda dun garda forestal.

O día 28 de Maio fomos a Ponterrada. Os nenos de 1º ciclo visitamos o parque dos bombeiros e subímonos nas escaleiras de Aueliro. Xogamos coa espuma e ensináronnos a apagar o lume.

Despóis fomos a comer o xardín.

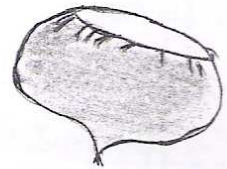

1º DE E. PRIMARIA

O magosto

O Venres, día 7 de novembro, pola tarde celebra-
mo-la magosto no colexio. Estivemos no patio. O
director arrou as castañas nun bombo ó lado do
campo de fútbol.

Houbo xogos para tódolos cursos.

Os de Infantil tiñan que encestar nun sombreiro
mexicano colocado no aró dunha canastra. O
profesor Manu mandoulle a Aitor recoller as
castañas que caían fóra.

Os de 1º e 2º de Primaria fixeron un xogo
que consistía en levar tres castañas nun disco
e ir camiñando por un circuito, ó chegar ó fi-
nal tiñan que botalas dentro dun aro.

Os de 3º e 4º de Primaria levamos unha culler
na boca cunha castaña, iamós camiñando sobre
uns zocos ata a meta.

O xogo de 5º e 6º era o "hockey y castaña".

No noso xogo gañou Jose.

Okemata-los xogos comi-mos-las castañas,
bebimos coca-cola e bailamos unha canción
Portuguesa.

Jennifer Alejandre 4º de Primaria

COSAS QUE HAGO CON MI PADRE

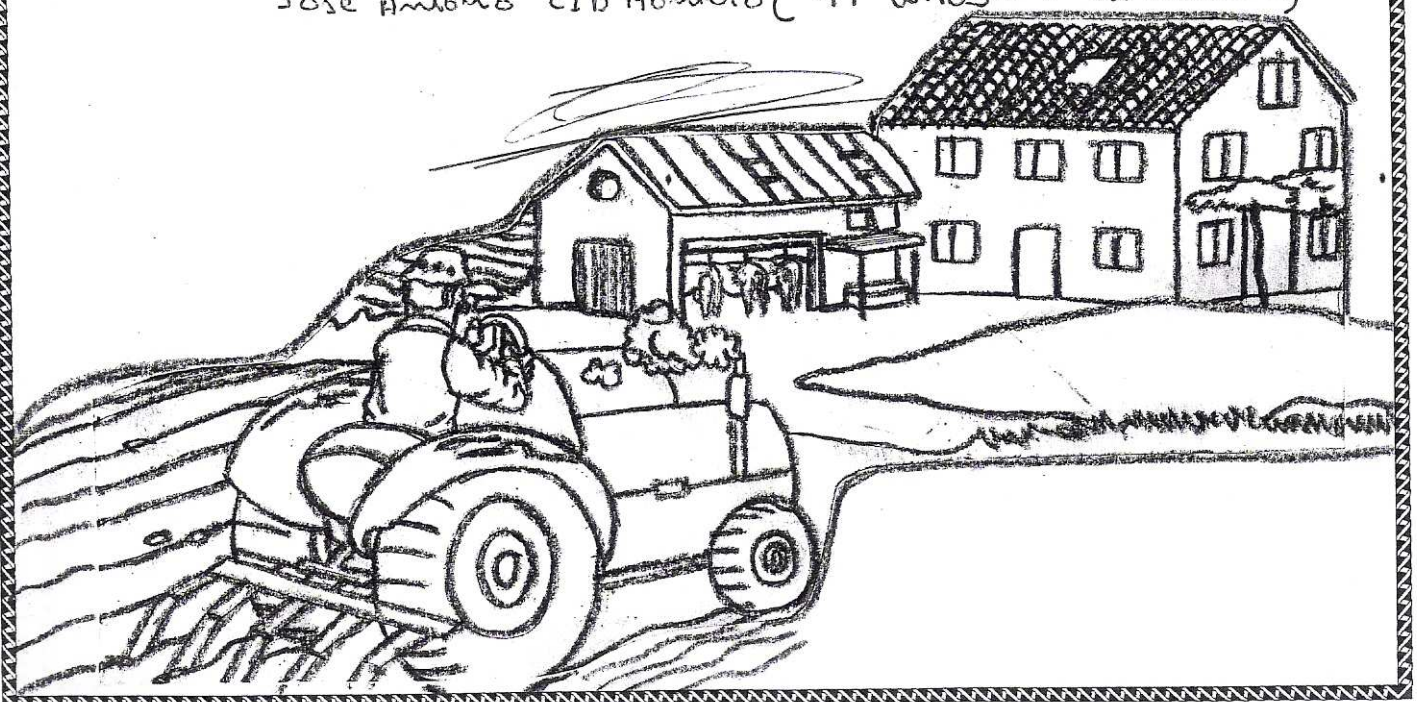
Trabaja mucho. Viene de trabajar. Baja al garage. Arranca el tractor. Vamos a sacar el abono. Venimos de sacar el abono. Descargamos y nos ponemos a cargar piedras.

Fuimos por costañas a Vila. Fuimos por el monte con el Land Rover. Bajamos a sobradelo por monte abajo. Mi abuelita cagada de miedo cuando dijo mi padre que el coche se quedaba sin frenos y era mentira.

El sábado que viene vamos mi padre, Brais y yo a ver tres camiones a la contera. Salva nos va a montar en el camión de ciento veinte toneladas a Brais y a mí. Tenemos que bajar al banco.

Llegamos a casa. Nos pusimos a sembrar ajos y habas. Lavamos el tractor y fuimos a cenar.

Jose Antonio CID Montero (11 años - 4º de Primaria)

25 ANOS DE CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA

Á morte do xeneral Franco – ano 1.975 – e tralo nomeamento de Don Xoan Carlos I como rei de España, este país comeza unha nova andaina no seu desenvolvemento como nación, coñecida como a **transición** cara a un rexime político democrático. Transición política que remata o 6 de decembro de 1.978 coa aprobación mediante un referéndum da denominada “Constitución Española de 1.978”.

A Constitución Española de 1.978 é o resultado dun amplísimo consenso entre todos os españois e está plenamente integrada na tradición democrática occidental. A proclamación dos dereitos fundamentais e as liberdades públicas, a división de poderes e a soberanía popular son o seu núcleo esencial. Do pobo español emanan tódolos poderes dun Estado social e democrático de dereito, que adopta como forma de goberno a Monarquía Parlamentaria. Unha das grandes novidades da Constitución de 1.978 é o recoñecemento pleno das Comunidades Autónomas, que ten servido para avanzar no proceso de descentralización política e administrativa.

A chamada “**Lei de leis**”, a lei – marco que regula tódalas demais que se desenvolven ó seu amparo, recolle unha serie de principios de carácter xeral segundo os cales a nación española, desexando establecer a xustiza, a liberdade e a seguridade, e promover o ben de cantos a integran, en uso da súa soberanía, proclama a súa firme vontade de :

- Garantir a convivencia democrática .
- Consolidar un estado de dereito
- Protexer a tódolos españois e pobos de España no exercicio dos dereitos humanos, as súas culturas e tradicións, linguas e institucións.
- Promover o progreso da cultura e da economía
- Establecer unha sociedade democrática avanzada
- Colaborar no fortalecemento dunhas relacións pacíficas entre tódolos pobos da Terra.

O texto da Constitución susténtase en dez grandes títulos onde se recolle todo o ordenamento xurídico que rexerá o noso convivir cotián. A través dos seus artigos establécese que:

- España constitúese nun estado social e democrático de dereito.
- A soberanía nacional reside no pobo español ,
- A forma política do Estado español é a Monarquía Parlamentaria.
- A Constitución fundaméntase na unidade da Nación española, patria común e indivisible de tódolos españois, e recoñece e garante o dereito á autonomía das nacionalidades e rexións que a integran e a solidariedade entre todas elas.
- O castelán é a lingua española oficial do Estado. As demais linguas española serán tamén oficiais nas súas respectivas Comunidades Autónomas

De entre os 169 artigos – todos moi interesantes e necesarios – imos facer especial fincapé no artigo 27 relativo ós temas de educación, por ser o que nos afecta dunha maneira máis directa. No mesmo recoñécese a liberdade de ensino e o dereito de tódolos españois á educación. Educación que terá por obxecto o pleno desenvolvemento da personalidade humana no respecto ós principios democráticos de convivencia e ós dereitos e liberdades fundamentais. O ensino básico será obrigatorio e gratuito.

E para rematar, so nos queda, felicitar nos polo viséximo quinto aniversario da nosa Constitución.

C.P.I. Tomás Terrón Mendaña. Sobradelo . Carballeda de Valdeorras . Ourense

ALUMNOS/AS QUE FARÁN DE DEPUTADOS/AS:

- Lorelai Prieto Prieto..... PORTAVOZ DO GRUPO.
- Brais Guitián Castro..... MEMBRO DA MESA.
- Esther Martín González
- Héctor Martín González
- Marta Hurtado Feliz
- Eva Arias Otero
- Leticia Andreia Do Canto Ferreira
- Alejandro Álvarez Prada
- Lucía Alonso Robleda
- Vicente García Vega

ALUMNOS/AS QUE FARÁN DE PÚBLICO:

- Pablo Teijelo Cid
- Joel López Díaz
- Laura Calvo Corzo
- Victor M. Tato Vázquez
- J. Antonio Cid Montero
- Noelia Calvo Corzo
- Diego Vidal Vidal
- Pedro Amaro Valente
- Jennifer Alejandre López
- José Aitor Blanco Granja.

PROFESORES RESPONSABLES:

- Dn. Manuel A. Ovalle Asenjo.
- Dna. Avelina Tato Fidalgo
- Dn. Alfredo Guitián López

Opinión dos alumnos/as de 5º:

“O parlamento pareceunos moi bonito e moi grande. Ó sentarmos naquela sala representóusenos coma se fosemos deputados por un día. Foi para nós unha experiencia que nos gustaría repetir.”

Los más pequeños, diputados por un día

Sandra María Salgado, del colegio “Rogelio Yáñez” de Picouto, en Ramirás, substituyó ayer a José María García Leira al fronte del Parlamento gallego. Los alumnos de este centro

y los del CPI “Tomás Terrón de Mendaña”, de Sobradelo, en Carballeda de Valdeorras, fueron los representantes de la provincia ourensana en un pleno especial de la Cámara auto-

nómica sobre el cuarto de siglo de la Constitución. Fueron los protagonistas y, ayudados por los conselleiros Celso Currás y Pilar Rojo, ejercieron su labor de pequeños diputados.

O Festival En Fotos

O noso centro celebrou o festival de Nadal o día 19 de decembro. Velaí os presentadores deste evento: Sandra e Bruno.

Os nenos e nenas de primaria fixeron unha representación do nacemento.

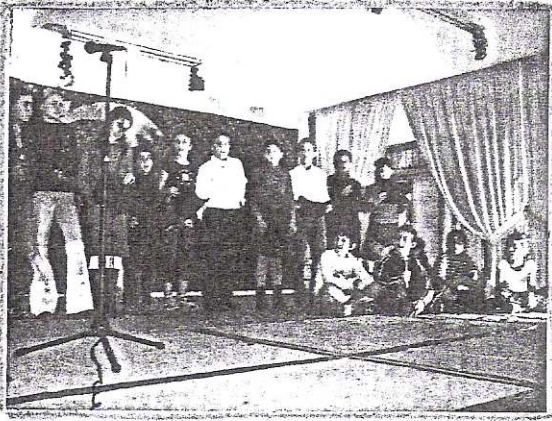

Tamén houbo cancións e bailes. Aquí vemos a este grupo de bailaríns que se moven con moita soltura.

Y estas rapazas que están a punto para a súa actuación... ¡Imos ver un baile de moito copón!

Para cantar como ves pódelo facer en portugués ou en francés.

Coa música hai que ter maña: podes cantar sola ou tocar en compañía.

Para machos, machos... ¡estes muchachos!

Os profesores tamén puxeron o seu graniño e cantaron unha panxoliña.

PAZ

Sobradelo, Xoveas, 5 de Febreiro de 2004

Querida Paz:

¿Que tal estás? Con tanta guerra paréceme que estarás algo malina.

Eu estou no colexio de Sobradelo. Este povo é tranquilo.

Nós, os nenos ás veces non nos portamos moi ben:

- pegámonos cos compañeiros,
- dicimos palabrotas e insultámonos,
- pelexamos cos nosos curmáns,
- non obedecemos ós nosos pais,
- no comedor beiramos moito,
- portámonos algo mal na clase,
- etc.

Prométoche que estes comportamentos van mellorar.

Ata o próximo ano.

Un saúdo.

(Esta foi a carta que lomos no patio para conmemorar o "Día da Paz".)

Pedro Miguel Amaro - 4º de Primaria

O DÍA DA PAZ

La paz es bonita
la guerra es fatal
si tienes armas
tiradas ya.

Si la paz queremos
todos la conseguiremos
uniéndonos mas.

Si no quieres guerra
no te unas a ella
únete a la paz.

La paz es un tesoro,
que tenemos que guardar.
Cuidado con los guenos
porque se puede escapar.
Vigílalala a diario,
para poder descansar
pues si no la tenemos,
ya no podemos jugar.

Brais

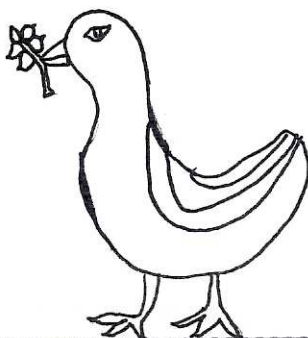
Que en el mundo
reine la paz
que se muera el odio
y la maldad.

Que en el mundo
exista el amor
y que se muera el odio
y el dolor.

Podemos conseguir la tranquilidad
dejar el odio,
dejar el Terrorismo
y la oscuridad.

Conseguiremos el amor,
la tranquilidad,
que se vaya el dolor
y que reine la paz.
La vida nos la dio Dios,
nadie nos la puede quitar,
lo que el terrorismo quiere
nunca lo podrá alcanzar.

Lucía

5º C.

LA PAZ

La paz significa felicidad
y la felicidad significa amor.
La guerra es todo el odio que tenemos
dentro de nuestro corazón.
Con el amor y la amistad tu
tendrás un valle de felicidad,
para compartir y sonreír
con toda la sociedad.
Juntaremos nuestras manos
como hermanos
para ser solidarios con la gente
aunque sean de una raza diferente.

Vicente, 5º c.

Jugar, compartir, reír,
ayudar y amar.
Eso es la paz
para mí es la felicidad.
La paz es bonita
la guerra es muy fea
si tú tienes armas tiralas ya.
Pegar, reñir, pelear, robar,
eso es la guerra.
A mí no me gusta la guerra
prefiero la paz.

Marta, 5º c.

Se todos viviramos en "paz" e harmonía
todo máis bonito sería.
¿Por qué a paz e a xustiza non se cumpren?
Pobres nenos de 3º mundo ¡morren inocentemente!
E nós, os máis ricos non lles damos nin tan sequera 1 euro, que para eles
sería un gran prato de comida.
Hoxe aproveitando que é o día da paz, recordamos ós máis necesitados, que
para algúns non significan nada.
Recordade vós tamén este día; pensade nos máis necesitados,
¡¡¡non lle deades parte á guerra!!!

Lorelai e Esther 6º.

CAMBIAR DE PAIS

Cuando yo vine a España me sentía fatal porque no sabía hablar. Parecía tanto. Era raro cambiar de país y de idioma. Era muy difícil. Te sientes muy mal porque no conoces a nadie. Cuando me hablaban, no entendía nada. Me sentía fatal. En ese momento quería ir a mi país. Yo me quería morir.

Cuando aprendí a hablar un poco salí al parque a jugar a las canicas. No había nadie. Quería tener amigos. Esperé hasta que vinieron Santi y Alejo.

-¿Qué haces? - me preguntaron.

Y yo no les contesté porque esa palabra no sabía lo que significaba. Pero como fui listo la fui a buscar al diccionario.

-Jugando a las canicas - les dije. ¿Qué pasa? ¿Está prohibido?

-No. ¿No nosotros podemos jugar, porfa?

-Sí

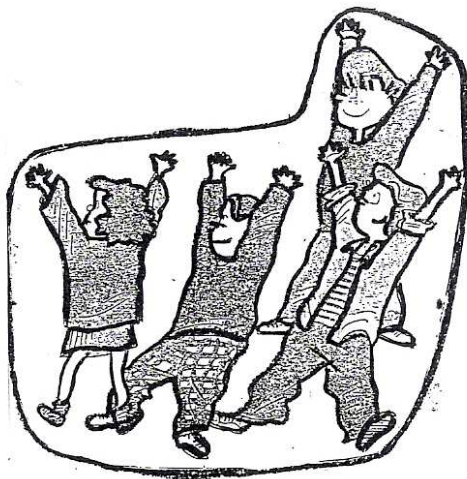
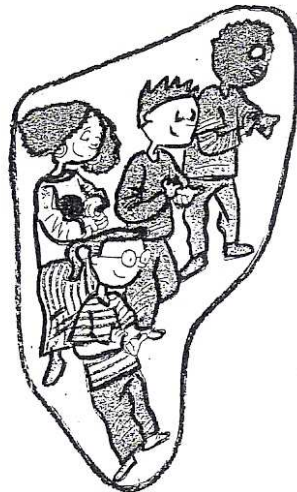
Nos hicimos amigos en aquel momento. Yo estaba un poco mejor que antes y más feliz.

-Yo me marcho - dije.

Después fui para casa a leer un poco para aprender mejor a hablar. Cuando acabé de leer, sabía un poco más.

Un día que sabía casi hablar me puse muy contento. Más adelante, yo seguía estudiando hasta que aprendí muchas palabras. Yo no me podía porque era muy difícil. Me costó mucho.

Yo conocí a muchos niños y niñas. Y me sentí feliz y alegre. Y ya me querían todos y todas porque en medio año aprendí a hablar en español. Era un fenómeno

Ismael Bou Youcef (12 años - 5º de primaria)

O ENTROIDO.

O Entroido é celebrado en toda Europa dende épocas descoñecidas. Non se sabe con certeza cal é a súa orixe; algúns pensan que vén de tradición celta; outros afirman que os comezos desta festa se pode atopar na adoración a Baco ou Dionisos.

Coa chegada do cristianismo, moitas das festas paganas foron cristianizadas. Así, esta celebración que tiña poblemente o seu significado na despedida dos longos e duros días de inverno, mezclouse coa despedida da carne antes do período de abstinencia da Coresma que escomeza o Mércores de Cinza.

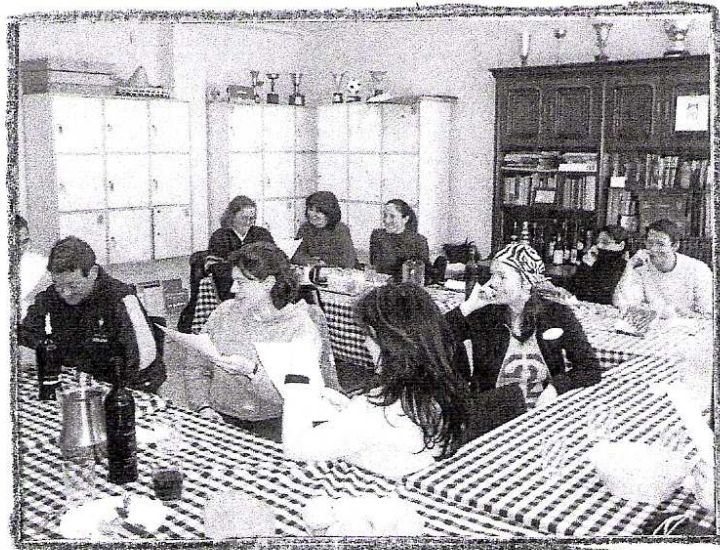
A orixe das palabras que denominan a esta festa son:

- ② “Carne Vale”: Adeus á carne. De aquí derivou a palabra Carnaval.
- ② “Introitum” : Entrada á Coresma, da que vén a palabra Entroido ou Antroido.

O Entroido fai referencia a unha época de “carne”, tomando o senso literal da palabra. O Entroido quere significar, dende sempre, a volta do mundo ó revés, a subversión, a ruptura das convencións sociais e o cambio de roles.

O entroido deste ano foi “especial”, xa que se celebra a voda real entre o príncipe Felipe e Leticia. Por iso, decidiuse que os disfraces xirarían ó redor deste tema. Así:

- Educación Infantil: ían disfrazados de froes.
- 1º e 2º de primaria: ían disfrazados de monaguillos.
- 3º e 4º de primaria: ían de cocifeiros.
- 5º de primaria: ían de camareiros e reporteiros.
- 6º de primaria: ían de cupidos.
- Os de secundaria tamén se disfrazaron habendo moita variedade.
- Os profesores tamén participaron coa comparsa “A voda”, parodiando a distintas persoaxes de actualidade política e social, formando unha comitiva arredor dos noivos Felipe e Leticia.

Os profesores preparando a súa actuación.
Había moita leria...
¿Por qué estarán a rir?

“ A VODA DO PRÍNCIPE ”

Benvidos á nosa festa
coa caderna vía
Un príncipe de España
Na tele presentaba

Eu chámome Felipe
Cala, Felipe, cala
Son a muller moderna,
É Leticia, con zeta

Veñen aí detrás
Dille quedo Sofía
Unha noiva coma esta
Xoán Carlos, devagar

Eu digo que esta moza
Así non teremos fillas
Di a duquesa de Alba
¡que case, que case

Deixade paso todos
Gomina e laca no pelo
¿Has visto Josemari
Mucho peor que Anita

Mire usted, Ana Botella
Aquí en España
Gracias a este gobierno
España es Una. Grande

Miente usted, señor Aznar
Los socialistas somos
Españoles honestos
Lealtad y honradez

hoxe imos relatar
unha voda sen igual
cunha moza vén da man
o parte nacional.

príncipe desexado
que parece amoucado
que presenta o telediarie
fala e non dá calado

a raíña mailo rei
¡Ai Juanito, eu non sei!
imos ver se a aturarei
vaí falar coma un rei

para o meu fillo vale ben
nin que fagamos cen
moi operada vén
porque anos xa os ten!

ó matrimonio Aznar
ben tesos van falar
la novia como va?
cuando fue al Escorial.

todo eso no es normal
ninguna cosa va mal
del Partido Popular
patria de libertad

sin mover el bigote
de los pies al cogote
que dejamos como dote
todo en el mismo lote

Eso dixo Maragall
Un señor tranquilo
Como o señor Rovira
Catalán republicano

La voda no m'agrada
Visca Catalunya
Cale señor Rovira
Por falar cos da ETA

¡Tolo separatista
Vas dereito cara ó fondo
¡Viva España, Galicia
Y señor ya no tengo

Tranquilo señor Fraga
Irmáns, imos rematar
¿Quieres ti Felipe
Claro, non a desprezo

¿Quieres ti Letizia
Sí, quero e espero
Pois se todos aceptan
Escoitemos agora

E esta foi a historia
Dexesamos ós noivos
Rematamos o conto
Se vos gustou un pouco

de zeta pe amigo
con socios moi finos
político seguido
hoxe metido en líos

jo soc republicà
i no pasaràn
que agora preso está
imolo engaiolar

traidor, ruín e vill!
igualiño co Prestige
e o cocido de Lalín!
nada más que decir.

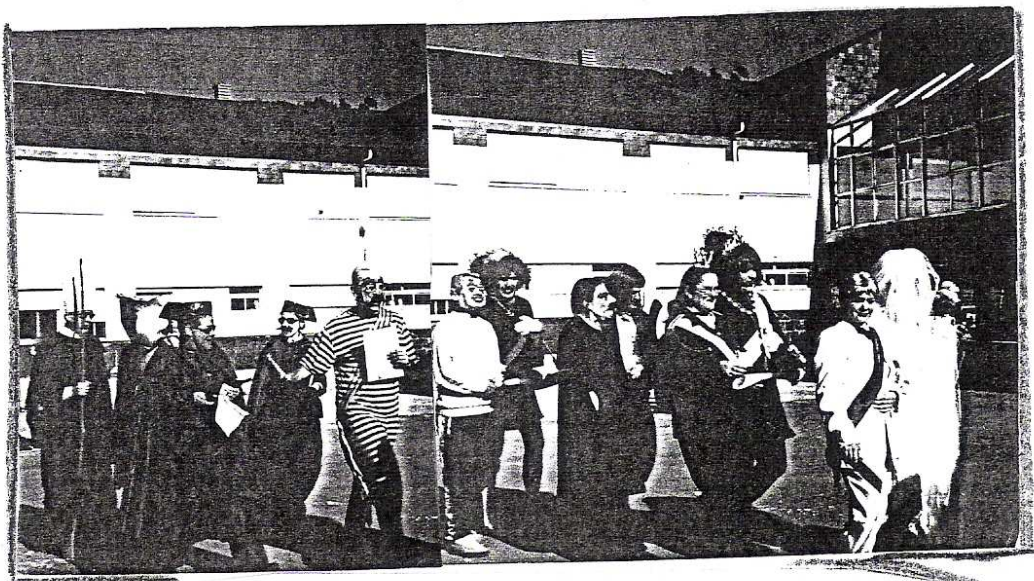
deixe pasar o cura
que a voda moito dura
esta muller tan pura?
pola pouca estatura.

este mozo galán?
que o príncipe non saia ra
os noivos casados están
o himno nacional.

dunha voda real
ledicia sen final
comece o entroido xa
aplaudide sen parar.

Héctor 82

Os noivos e os invitados ó seu paso polo colexio.
¡Aquí hai de todo, meu!

O ANROBIDO

De tódalas flores
estas son as máis fermosas.

Con estes sacristáns...
¿Cómo vai ir mal a misa?

Os de segundo ciclo...
¡cocifeiros de calidade!

¡Que nervios!...
Ter que servir a noivos
desta categoría.
¿E se me cae algo
por riba deles?...

Os “cupidos” vanlle dar
un último namoramento
ós príncipes de Asturias.

Os de secundaria
tamén se disfrazaron.
Estas carautas... imeten medo!

Paseando polo pasado

Un día estaba eu no faiado da miña casa buscando obxectos antigos dos meus antepasados nun baúl. De súpeto, o baúl empezou a botar chispas de todas as cores, luces inmensas, raios transparentes..., asusteime, pechei os ollos e aparecín nun lugar estraño.

Nese lugar non había case natureza, nin casas, nin poboados, nada de nada. Empecei a andar cando de repente parei, alguén estaba detrás de min. Dei a volta asustada e botei un berro, era un dinosauro, si, eses que se ven nas películas, pero en vivo e en directo. Empezoume a mirar coma se fora un bocadillo de chourizo. Entón botei a correr de tal maneira que, sen decatarme, caín por un cavorco; pensei que morría.

Cando recuperei o sentido, vin que estaba nun barco; non sabía qué facer. Levanteime e pregunteille a un home que rondaba por alí ónde estaba.. El era un home alto, con moito pelo na cara e a súa voz era rouca e con acento portugués. Contestoume que estaba a bordo da Santa María. Decateime que estaba a bordo dun dos barcos que conquistaran América. O home levoume a comer con eles, con todos os que ían no barco.

Aquel home contoume moitas fazañas que lle ocorreron e tamén me falou de Cristovo Colón, Fernão Magalhães..., pero non lle facía moito caso, porque tiña moita fame e estaba sorprendida por todo o que me estaba a ocorrer. Despois, leváronme a unha bodega para que descansara.

Cando entrei, ao lado da cama había un obxecto relumbrante; toqueino e, nun abrir e pechar de ollos, aparecín en Sobradelo, non na actualidade, senón 65 anos atrás, aproximadamente. Estaba no medio dunha feira inmensa, na que se vendían todo tipo de artiluxios, ata gando. De súpeto, chamoume a atención un espello bastante grande, que estaba nun posto de venda de cadros. Fun miralo e, naquel momento, no espello empezaron a saír imaxes do home que mandaba no país nese tempo, o dictador Franco. As imaxes parecían reais. Contaban o que aconteceu cando estalou a Guerra Civil, e tamén a pouca liberdade que este home deixaba á xente do país. Eu, horrorizada, seguí o meu instinto, fun ao sitio onde quizais puidera estar a miña casa, pero non estaba, senón que había un prado inmenso. Entón, senteime no medio do prado, pechei os ollos e volvinos abrir; aparecín no meu faiado e, en fronte de min, o baúl.

María Xosé Teixeira Prieto
4º de ESO B

POESIAS DE ABRIL

Aconteceu há 30 anos. Rasgaram-se as trevas, apanharam-se os cravos e um povo oprimido reconquista a liberdade e vem à rua cantar, canções há tanto amordaçadas e proibidas. Aqui estão alguns poemas que fizeram ABRIL e que ainda continuam vivos na memória de todos os portugueses.

Música da Revolução

E nesta revolução singular, onde cravos foram símbolo e a música o código para uma nova era, Portugal cantou nas praças, nas ruas, nos campos que: "O povo é quem mais ordena, dentro de ti ó cidade..."

Grândola Vila Morena
Zeca Afonso

Grândola, vila morena
Terra da fraternidade
O povo é quem mais ordena
Dentro de ti, ó cidade

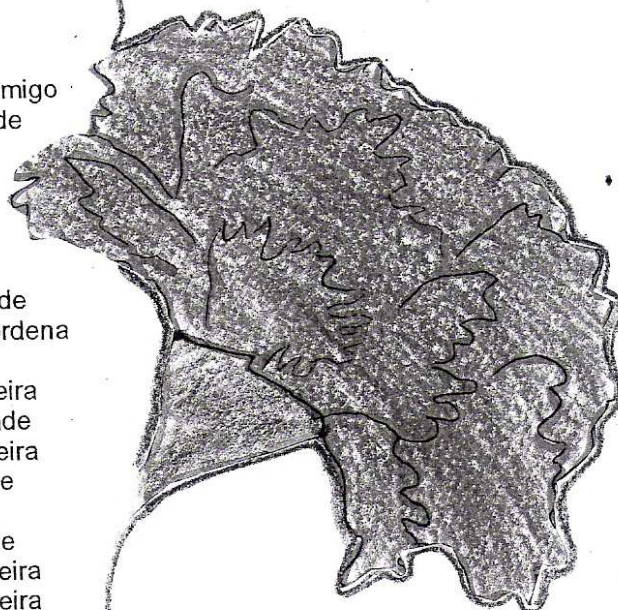
Dentro de ti, ó cidade
O povo é quem mais ordena
Terra da fraternidade
Grândola, vila morena

Em cada esquina um amigo
Em cada rosto igualdade
Grândola, vila morena
Terra da fraternidade

Terra da fraternidade
Grândola, vila morena
Em cada rosto igualdade
O povo é quem mais ordena

À sombra duma azinheira
Que já não sabia a idade
Jurei ter por companheira
Grândola a tua vontade

Grândola a tua vontade
Jurei ter por companheira
À sombra duma azinheira
Que já não sabia a idade

COPLAS DE MAIO

Héctor 62

Vou cantar coplas de maio
dende o cole de Candís.
Agarrádevos, nenas e nenos,
que isto comeza así.

Este ano, meus amigos,
pasámolo de puro vicio,
porque fomos de excursión
con Berta, Miguel e Luisito.

Ao chegarmos da excursión
só recibimos sermóns;
sempre din que somos vagos,
pero é que estamos moi
cansos.

Con don Pepe, o profesor,
sempre recibimos broncas
porque o interrompemos moito
e pasámonos coas bromas.

¡Ai! Miguel, ¡ai! Migueloso,
a ver se cambias de
exercicios,
pois sabémolos tan ben
como o mesmísimo Pai Noso.

O profesor de galego
mándanos ler e ler moito;
mais as nós xa nos aburre
todo o día o mesmo conto.

Nas clases de informática
que ben o pasamos sempre.
Traballando, cateando,
e perdidos pola rede.

E nas horas de recreo
moita é a risa que levo,
sempre facendo trasnadas
para ver quen ha pagalas.

A min, aquí no colexio,
téñenme moi controlada,
sobre todo don Luís;
non se fía de min nada.

Todos nós, meus
compañeiros,
imos cheos de ledicia,
pero non precisamente
pola voda da Leticia.

O alumnaso de cuarto
estache máis que contento,
porque xa nos queda pouco
para saír deste centro.

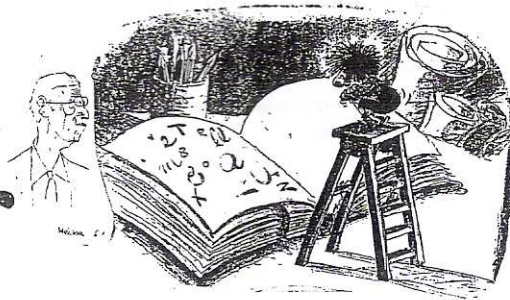
E antes de rematar,
vouvos dar un bo consello:
se queredes aprobar
tendes que poñerlle empeño.

Xa vou rematar coas coplas
que estiven a cantar.
Un saúdo pra todos,
e a descansar pra mañá.

SANDRA RODRÍGUEZ DEL
RÍO

4º de ESO B

Letras Galegas

O próximo 17 de maio celebramos un novo día das Letras Galegas, que constitúe unha das festas máis importantes do noso país. Festexar a memoria dos nosos escritores e intelectuais é pretender que a nosa patria se identifica coa lingua, a lingua galega. Iso pensaron as persoas que en 1963 conseguiron organizar o primeiro día das Letras, ao cumprirse 100 anos da publicación de Cantares Gallegos, de Rosalía. Ese libro simboliza o renacemento cultural e político de Galicia, e foi publicado un 17 de maio hai máis de 140 anos.

Desde entón foron máis de 30 os autores homenaxeados e iso axudou a que as súas obras fosen recuperadas, difundidas e estudadas. Claro que non todos eran poetas, novelistas ou dramaturgos. Debemos considerar que as letras galegas non son só a literatura. Para o noso idioma son tan importantes os poemas ou as novelas coma os estudos históricos, lingüísticos ou etnográficos. Este é o caso deste ano, o ano de Xaquín Lorenzo, coñecido popularmente como Xocas.

Xocas naceu en Ourense en 1907. Alí foi alumno de Otero Pedrayo e coñeceu moi novo a Risco e a Cuevillas. Todos eles foron os seus mestres e tamén os seus amigos. Consecuencia lóxica destas relacións foi a entrada no Partido Galeguista e no Seminario de Estudos Galegos, a gran institución científica creada polos nacionalistas nos anos 20. Nesa época ten clara a súa vocación, a de recuperar os elementos que considera esenciais para o ser galego, e vaise volcar en recuperar o pasado remoto (a arqueoloxía) e o pasado recente (folclore, etnografía), pero tamén se interesa pola lingua e a política.

Durante a guerra loita no bando nacional e resulta ferido e posteriormente dedícase ao ensino. No 51 ingresa na Real Academia e a partir deste ano realiza as súas obras máis importantes: o documental *O home e o carro*, o tomo dedicado á etnografía material da *Historia de Galicia*, o *Cantigueiro Popular da Limia Baixa* e, como colofón, o Museo do Pobo Galego. Todas estes proxectos teñen o carácter de compendio da tradición popular galega e todas responden a un mesmo impulso: dar testemuña dun mundo que estaba a punto de desaparecer pola chegada dos tempos modernos a Galicia. Hoxe sabemos que as tradicións non morren coma se fosen persoas, e tampouco desaparecen sen máis, senón que se transforman e evolucionan. Xocas consideraba que os oficios tradicionais, as ferramentas, os labores agrícolas ou mariñeiros, as cantigas e refráns e os diferentes costumes da Galicia tradicional morrerían e el sacrificouse para que chegase ata nós. Por iso, a súa obra constitúe un monumento a un pasado do que todos procedemos e do que aínda formamos parte.

No noso centro, e para conmemorar esta data, fixéronse varias actividades:

MARATÓN DE LECTURA, que se levou a cabo o xoves 13 de maio e no que tódolos alumnos/as, tanto de primaria como de secundaria que quixeron, leron durante uns minutos libros escollidos para esta ocasión:

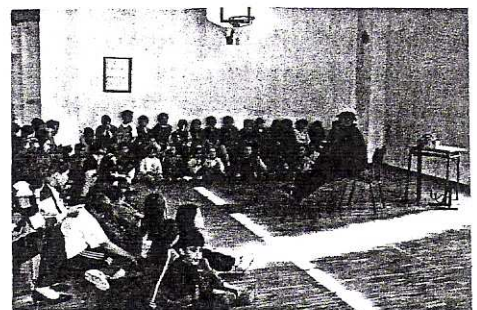
CONCERTO DIDÁCTICO DE INSTRUMENTOS TRADICIONAIS, que se celebrou o día 14 de maio coa actuación do músico galego Tino Baz.

PRIMARIA.

- 1º curso: "María a choromícas", de Elisabet Abeyá.
- 2º e 3º cursos: "Cancha e Chencho" de Irene García e Elisardo Barcala.
- 4º curso: "A árbore dos tres torondos" do Colectivo Crisol, Colección Contos Populares.
- 5º curso: "O gato Bógar" (Conto do neno que non quería ser namoreiro) de Miguel Vázquez Freire.
- 6º curso: "Contos ó teléfono" de G. Rodari.
Biografía de Xocas.

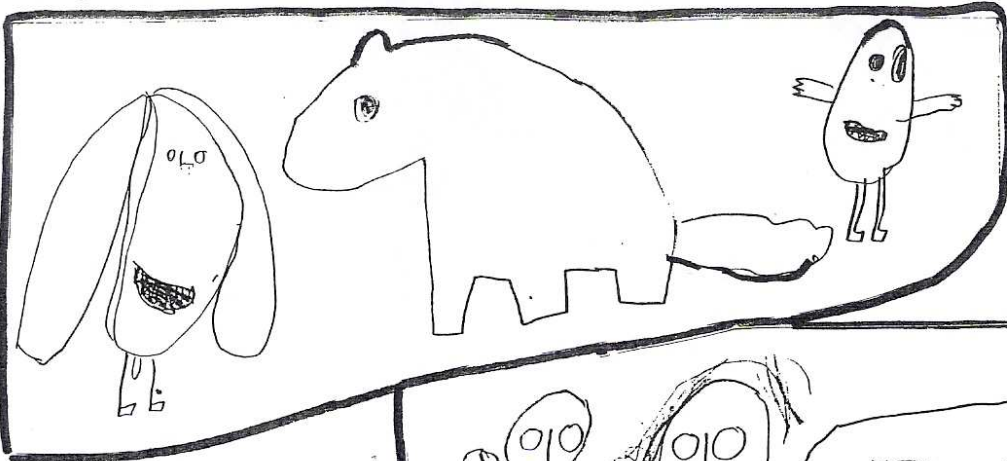
SECUNDARIA.

- 1º e 2º cursos: "A casa da luz" de Xavier P. Docampo.
- 3º curso: "A xustiza pola man" de Rosalía de Castro.
"O brillo dos elefantes" de Fran Alonso.
"Pel de lobo" de Xosé Miranda.
- 4º curso: "Caixa de morto" de Anxel Fole.
"Para Habana" de Rosalía de Castro".
"A récortada" (fragmentos) de An Alfaya.

Tino Baz, nun momento da súa actuación.

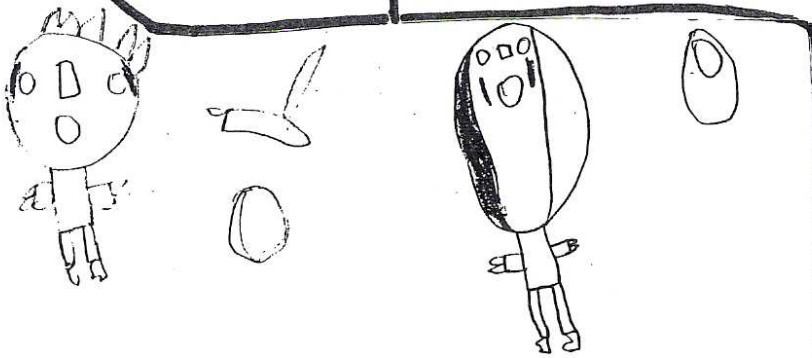
un dia con cholo e Nela
MARIA

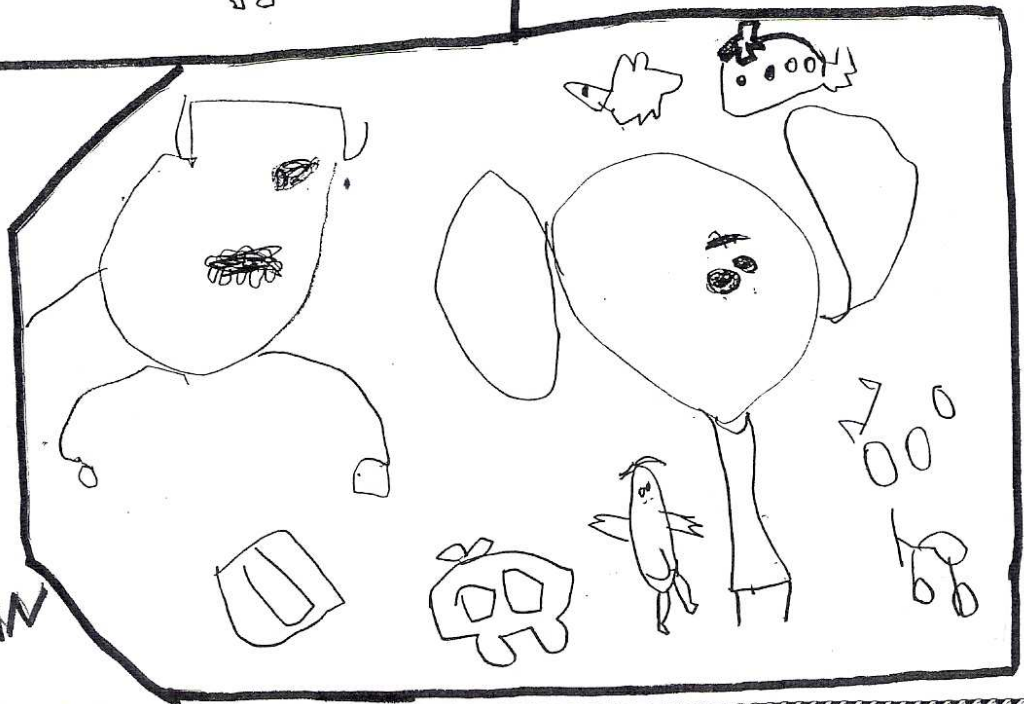
CRISTINA

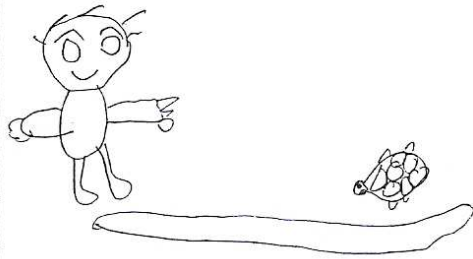
OSCAR

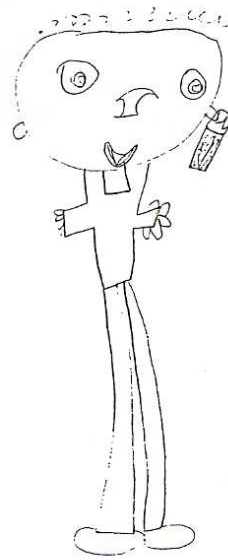
CRISTHIAN

Óscar y Cristina

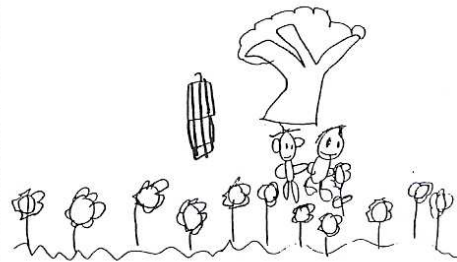
Óscar iba por el camino y se encontró con un tortuga. Pensaba que era su casa.

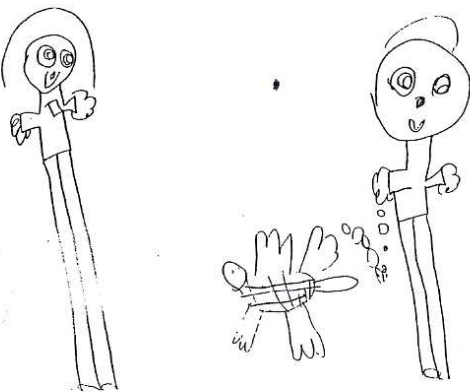
Llamó por teléfono a Cristina.

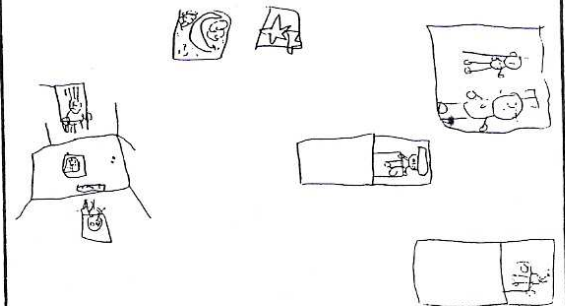
Vino Cristina y jugaron con la tortuga. Después fueron a pasear al parque.

Recogieron unas flores y se sentaron en un árbol. Después fueron a beber a una fuente y comieron un pastel.

Cristina le contó un cuento a Óscar y Óscar peinó a Cristina. Óscar le dio comida a la tortuga.

Después vinieron del parque. Estaban cansados. Se dieron un baño, cenaron y se fueron a la cama.

Alumnos-as de Ed Infantil 5 años.

VIAJEM A PORTUGAL

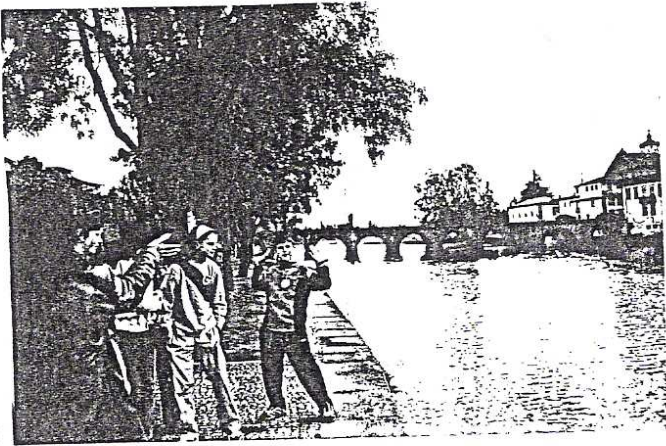

Nos dias 6 e 7 de Maio fomos a Portugal numa visita de Estado.

Foram várias as cidades que visitámos.

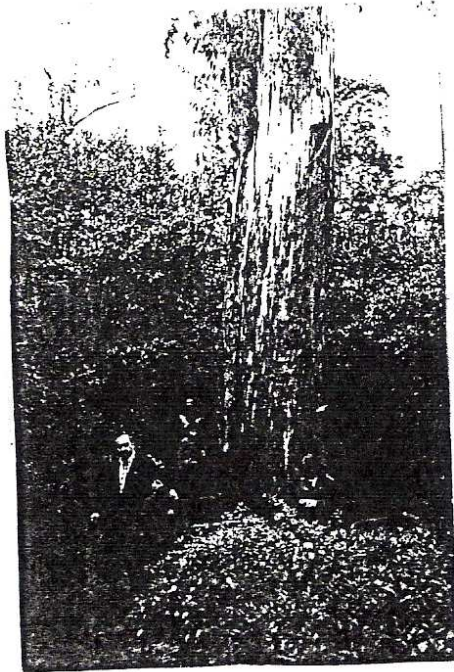
Foi um passeio espectacular e do qual sempre teremos gratas recordações

CHAVES

Esta é uma ponte romana construída sobre o rio Fâmega

Aqui existem umas termas. Estas têm as águas mais quentes - 73° - da Península Ibérica

PENAFIEL

Seguimos para Penafiel e comemos aí num colégio.

A comida era boa!

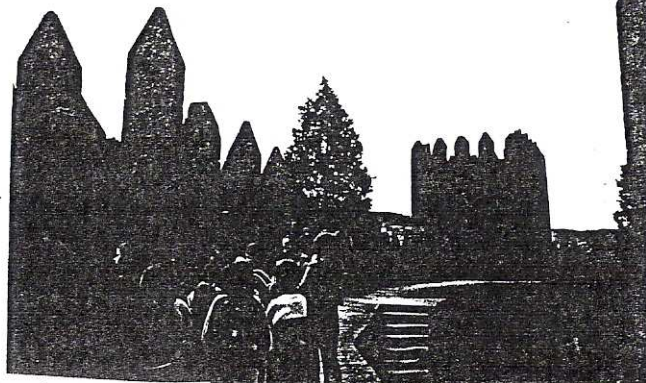
Depois fomos à quinta da Aveleda onde vimos um parque fabuloso e como se faz o vinho verde que é mundialmente conhecido

PORTO

No Porto visitámos o Estádio do Dragão que é imponente. Aqui joga o F.C. PORTO que acaba de se tornar campeão da Europa. Também jantámos e dormimos num hotel na

Foz do DOURO e de lá víamos o mar.

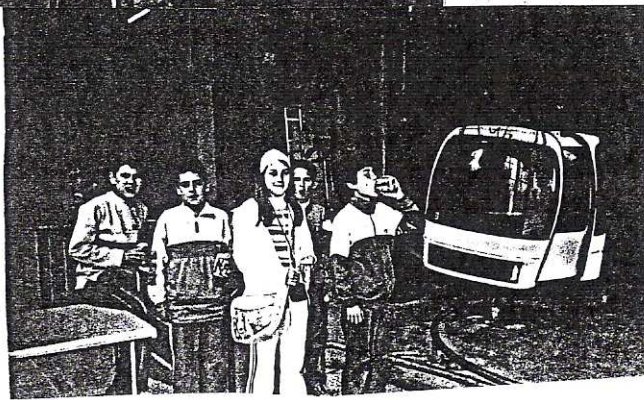
GUIMARÃES

No dia 7 fomos visitar o castelo de Guimarães onde viveu o nosso primeiro rei - D. Afonso Henriques.

PENHA

Ainda em Guimarães subimos no teleférico até à Penha.

Alguns de nós tivemos medo porque era muito íngreme.

BRACALÂNDIA

Finalmente chegámos ao local mais desejado por todos nós.

Aqui almoçámos e depois disfrutámos dos diverti-

mentos aqui existentes e que tanta alegria nos deu. Regressámos com pena de ter terminado, mas com a certeza de que jamais esqueceremos estes dias.

Facendo turismo

AS MÉDULAS

Preto do noso Concello de Carballeda existen unhas minas da época da Hispania romana, situadas na comarca do Bierzo, ó sudoeste da cidade de Ponferrada, na provincia de León. Atópanse nas cercanías da localidade de Carucedo, ó pé dos Montes Aquilanos (pertencente ó conxunto das serras dos montes de León). Constitúen unha insólita paisaxe de indubidable interese turístico. Toman o aspecto de montañas de carácter ruíniforme e cor vermella, como consecuencia da técnica extractiva empregada polos romanos - chamada *ruina montium* -, que consistía na utilización de miles de escravos que destruían o monte a partir dunha serie de subterráneos, desprazando terras despois de extraer o metal. Constituíron un dos primeiros atentados contra o medio ambiente, aínda que a súa explotación supuxo unha grande riqueza para o patrimonio imperial. Explotadas dende finais do século I a.c. e encadradas na provincia Tarraconense, dende o 74 a. c. A súa vixiancia correu a cargo da Lexión VII, estacionada no que na actualidade é a provincia de León. Durante os dous séculos e medio que foron explotadas por Roma, esta extraeu dela preto de 800 toneladas de ouro.

As Médulas

En febreiro de 1998 a UNESCO declarou nas Património da Humanidade na paraxe formada polas antigas minas das Médulas, convertendo esta fermosa rexión onde se ubicaron, na primeira paisaxe europea que obtén esta distinción

David Álvarez Núñez (1º E.S.O)

O NOSO CONCELLO

No extremo oriental da provincia de Ourense, nos límites con León e Zamora, formando parte da Comarca de Valdeorras e ocupando unha superficie de 224,32 Kilómetros cadrados, atópase o Concello de Carballeda, sendo a súa capitalidade Sobradelo.

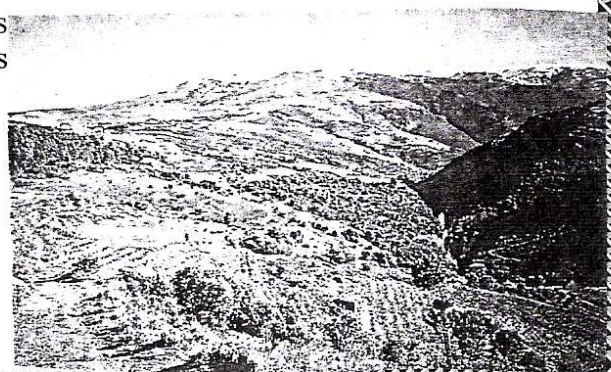
* **A xeografía** do concello ven definida por dous factores: o encaixados cursos fluvias, principalmente dos ríos Casoio e Sil, e as elevadas serras que o enmarcan: Pena Negra (Pena Trevinca) e Pena Survia (Serra do Eixe).

A paisaxe vexetal está formada por monte baixo, con predominio de matorral, enciñeiras, sobreiras, abeleiras, soutos de castiñeiros, ademais dun frondoso bosque de teixos e outras coníferas.

* **A economía** está determinada pola explotación da loxa. Actualmente expórtase a países de todo o mundo (Benelux, Xapón, Australia...). Están en activo 47 canteiras, funciona unha Escola de Colocadores de Pizarra no Centro Tecnolóxico da Pizarra. Tamén existen algunhas plantacións de viñedos apoiadas na *denominación de orixen valdeorras*.

Macizo de Pena Trevinca

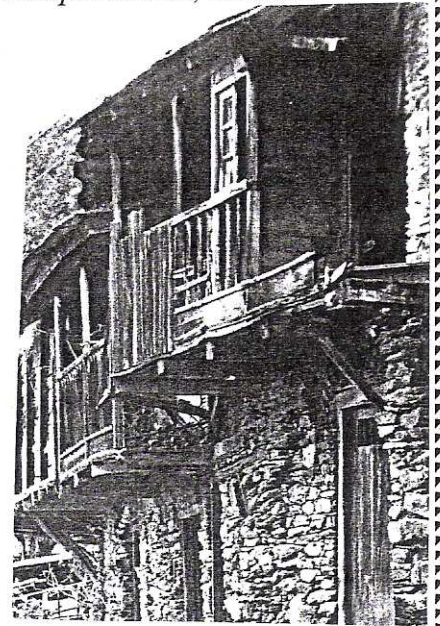
* **A historia.** No concello asentáronse diversos pobos como *os suevos*, *os romanos* (que buscaron os aluviós auríferos do Sil), durante o medioevo estas terras pertenceron a distintos terratenientes (descen-

dentos do Conde Froila Díaz, dos Condes de Lemos e finalmente dos Condes de Ribadavia. As súas xentes protagonizaron diferentes episodios na *Guerra da Independencia*, loitando contra os franceses baixo o mando do Abade de Casoio.

***Cultura, monumentos e turismo.** No noso concello destacan:

- *Os enterramentos dolménicos* de Lombo das Arcas que evidencia a antigüidade do poboamento.
- *A ponte medieval, a de Sobradelo*, construída con pedra vermella do país, ten sete arcadas e o seu arco central foi cortado durante a invasión francesa polo Abade de Casoio.
- *Os pilares da Pontóriga*, sobre o río Sil.
- *A ponte sobre o río Casoio*, dun só arco e construída con laxas de lousa, unía camiños secundarios da Vía XVIII.
- *A fachada plateresca da antiga igrexa de Casaio*, enmarcada entre dúas columnas estriadas, con medallóns de San Pedro e San Paulo nos ángulos e unha lenda alusiva a Virxe na parte superior, e que hoxe adorna a entrada ó cemiterio.
- Dende Carballeda pódese acceder ó *Macizo de Pena Trevinca*, que ofrece un dos conxuntos naturais máis interesantes, formados por fragas autóctonas e no límite coa A Veiga está o único bosque existente en Galicia de "Teixos" que pese o seu enclave nunha paraxe recollido, necesita medidas de protección.

Sobradelo. Ponte

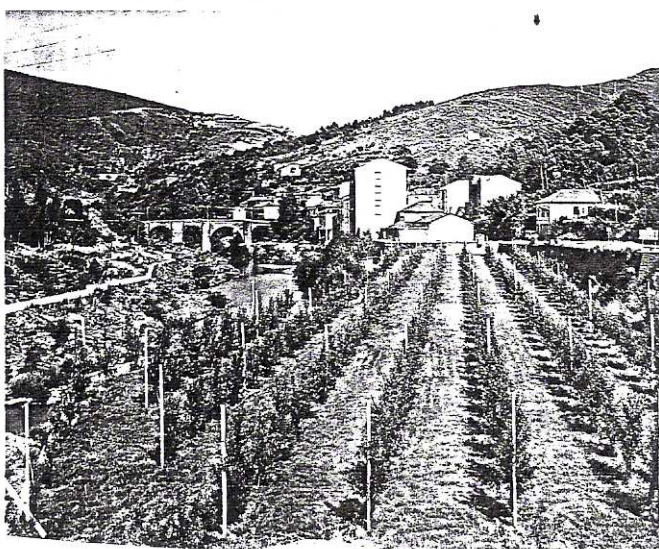
***Festas:**

- *A Encarnación*, en Sobradelo, o luns seguinte A Pascua.
- *A Romería do Padre Eterno*, en Lardeira, celebrada o día da Santísima Trindade. No santuario hai unha interesante talla triple, realizada nunha soa peza de madeira.
- *A romaría do San Xil*, en Casaio, o primeiro de setembro.

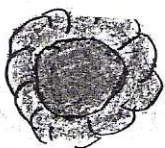
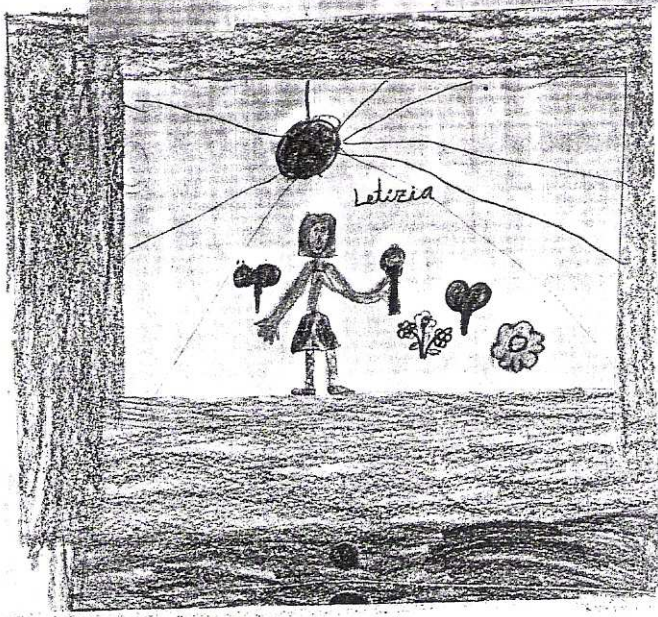

Sara Lopes da Silveira (2º E.S.O.)

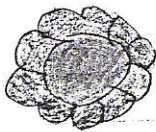
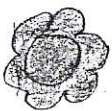
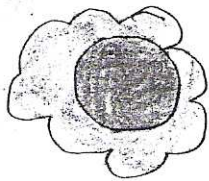
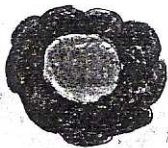
Frutales e orillas del río Sil en Sobradelo (Carballeda-Orens).

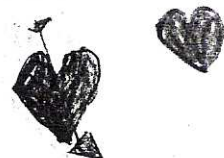
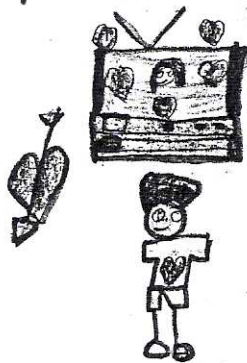
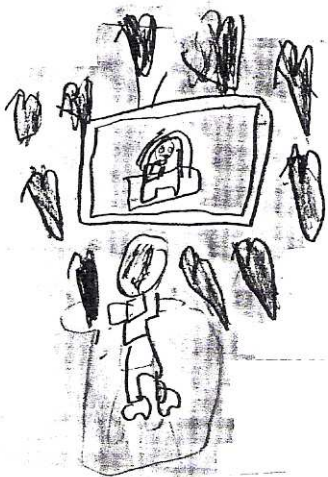
A Volta real
na semana vez umha noza que trabalhava na TV.

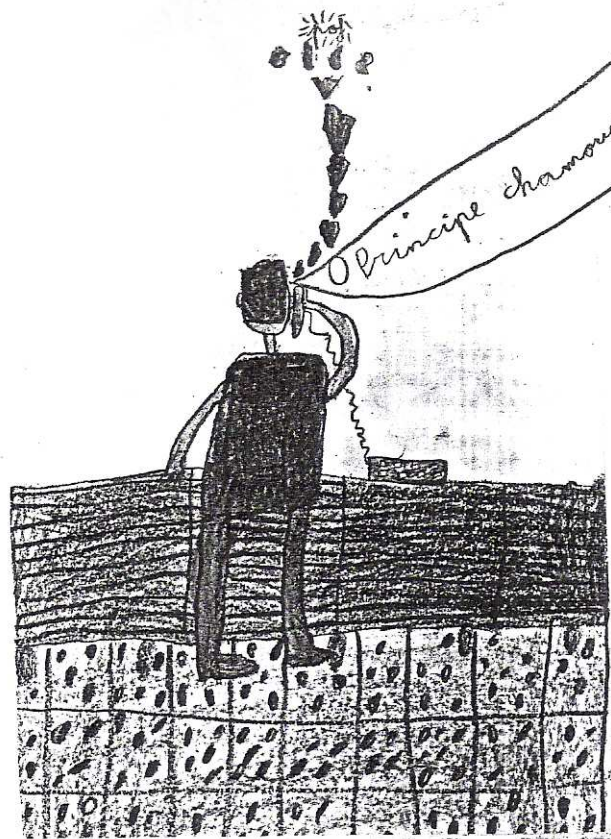
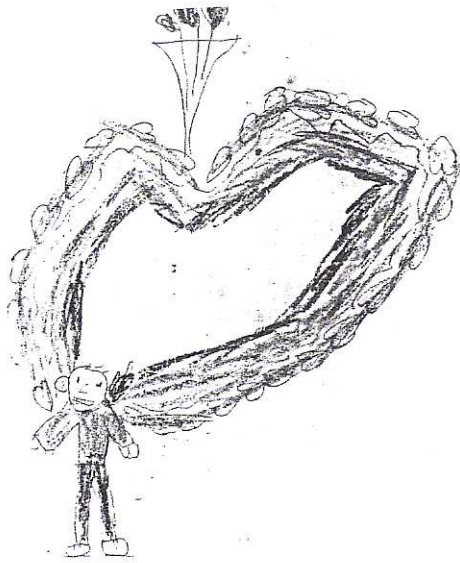
Letizia

Príncipe

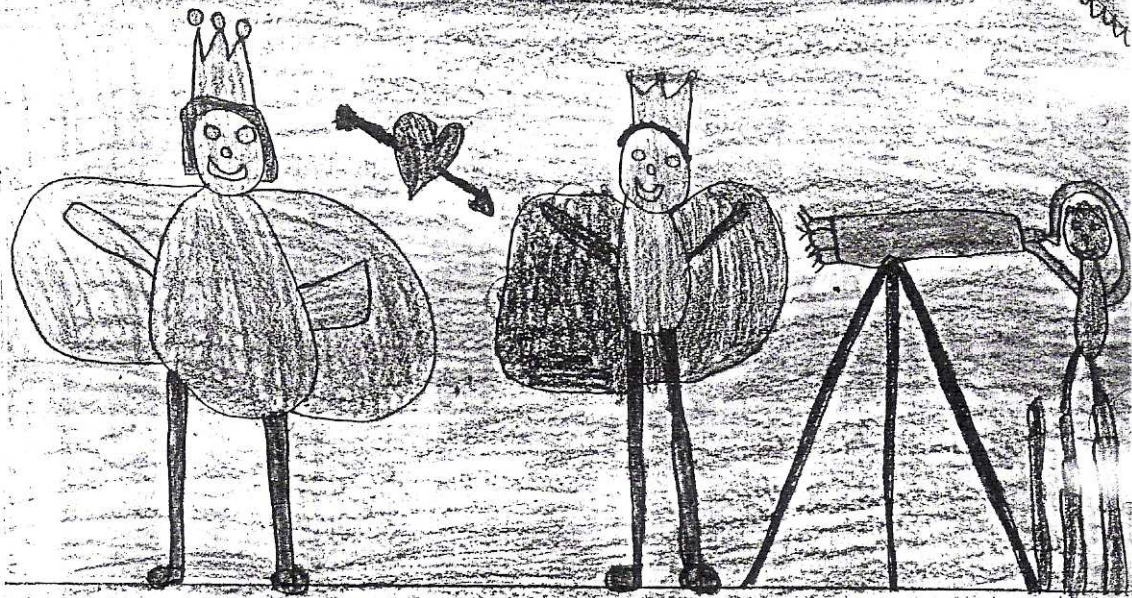

O príncipe chamou-me namorada

AMODA, Real

quando se conheceron decidiram casarse na capital da Espanha o 22 de Maio do 2004

Juanjo Vanessa Christian Alberth Dani Andrea
Daniel Elena David

A CAZA

Chámome Érica e teño 15 anos. Gustaríame falarvos dunha das miñas maiores afeccións, a caza.

No meu caso, aínda non podo levar a escopeta ó monte; na provincia de Ourense só podo participar en campionatos de tiro, ou ben en soltas de perdices, codornices, faisáns etc.. En cambio, na provincia de León si que podo participar en monterías de caza maior, onde imos moitas veces invitados por amigos do meu pai.

Este ano cumpro 16 anos e xa podo cazar nos cotos da nosa sociedade. Un dos mellores cotos que é o de Ponte, un lugar onde abunda a caza maior e sería o lugar idóneo para estrear como cazadora matando unha boa peza para conseguir unha fermosa cornamenta.

Hai dous tipos de caza: caza maior e caza menor. No mes de maio comeza o "axexo", que corresponde á caza maior. Practícase sen cans e os cazadores van en parellas; un fai de guía e o outro de tirador. Este é o tipo de caza que menos me gusta.

Coa chegada de setembro xa se pode cazar cos cans, practicando as batidas a corzos, cervos, xabaris... sempre e cando estean autorizadas as correspondentes especies. Esta modalidade é o que máis me gusta, xa que sentes moita emoción cando escoitas os cans ladrar detrás da presa.

Para explicarvos mellor o que sente un bo afeccionado á caza contareivos como é un domingo de temporada.

Adoitamos erguernos ás seis da mañá para chegar con tempo ao lugar onde imos realizar a cacería. Cos ollos ben abertos, van chegando moitos compañeiros con ganas de comezar a tarefa. Cando xa estamos todos, ás nove, partimos cara aos nosos postos. Unha vez todos colocados, danlle saída aos protagonistas, os cans, sempre acompañados polos monteiros.

Pasado o mediodía xuntámonos todos para contar as anécdotas que nos aconteceron, e para comer. Xa comidos, partimos cara a outra nova mancha, desexando que se dea o mellor posible para todos.

Co solpor ímonos xuntando para contar as pezas mortas, ceamos todos xuntos e cada un parte cara a súa casa, cheos de ledicia e esgotados tras un longo día de caza.

ÉRICA REAL FERNÁNDEZ

4º de ESO B

MEMORIAS DUNHA ÁRBORE

Son un castiñeiro, teño cento dous anos e, inda que son moi xove, moitos dos meus compañeiros envéxanme por dar as mellores castañas da zona. Eu síntome feliz, e por iso me esforzo en dar as mellores castañas, para agradecerlles aos meus donos o cariño que me dan e o ben que me tratan. Esfórzanse moito en coidarme e veñen dúas veces na semana a ver que tal estou. Pero os pobres xa van vellos, e sei que, cando eles non estean, aquí xa ninguén me vai coidar, porque nestes tempos que corren case ninguén se preocupa por nós, as árbores. Estarei sempre sucio, cheo de insectos e rodeado de herbas e silvas; as miñas ramas non darán ourizos. Acabarei morrendo coa pena de ver que ninguén me coida.

Este ano non creo que dea moi boas castañas, xa que estou bastante queimado. Hai un mes houbo un incendio moi grande na miña zona; eu perdín o meu irmán maior, o pobre tiña tan só cento cincuenta anos. A min non me ocorreu nada importante, só me queimei un pouco nunha rama, pero, por sorte, os meus donos estaban ao meu lado para axudarme. ¿Que será de min cando eles falten? A xuventude de hoxe xa non preocupa por nós coma a xente de antes.

Gustaríame que os humanos pensasen un pouco en nós e se desen conta de que nós tamén temos sentimentos e sufrimos.

Despídese de vós un castiñeiro que está moi deprimido polos tempos malos que se achegan para as árbores.

YÉSICA CORZO VEGA

4º ESO B

TODO NUN COMPRIMIDO

Quizais a panacea, o remedio universal buscado dende os comezos da medicina.

Ou polo menos iso poderíamos deducir das últimas investigacións sobre o ácido acetilsalicílico, aquela substancia que os primeiros seres humanos pescudaban en raíces, cortizas e follas para calmar a dor e que hoxe inxerimos en forma de pastillas comercializadas baixo o popular nome de aspirina.

A aspirina forma parte do libro Ginnes dos Records, ten gañado un Premio Nobel e foi elixida como un dos cinco inventos imprescindibles legados polo século XX, xunto co automóbil, a bombilla, a televisión e o teléfono. Cada segundo que pasa a aspirina é consumida por 2.500 persoas en todo o mundo e calcúlase que teñen circulado ó redor de 350 billóns de comprimidos ó longo dos seus cen anos de historia.

Do salgueiro chorón ó laboratorio

O home busca incesantemente a forma de calama-la súa dor física, algo que nos primeiros tempos conseguía con raíces, cortizas e follas de diversas plantas.

Na Idade Media, debido ó emprego masivo dos salgueiros choróns houbo que lexisla-lo emprego da súa cortiza. Isto obrigou a sustituila por outras substancias con efecto analxésico coma o opio.

No S. XVIII un pastor protestante chamado Edward Stone recuperou a utilización de extractos do salgueiro chorón. Para probalos seus efectos subministró a substancia a un total de cincuenta pacientes con episodios de febre. O éxito do experimento foi rotundo, e a necesidade de dispoñer deste «antídoto» en cantidades ilimitadas e de privi-la escaseza de fontes para a súa obtención, avivou o interese dos investigadores por identificar e sintetiza-la substancia curativa. Medio século despois un grupo de científicos alemáns, co farmacéutico Johan Buchner á cabeza, illaba no laboratorio o composto curativo presente no salgueiro chorón: unha substancia amarelada á que chamaron salicilina. Dela obteríase posteriormente o ácido salicílico e, en 1897, o definitivo ácido acetilsalicílico.

No seo da industria Bayer da industria Bayer, adicada por entón á fabricación de tinturas e dalgúns fármacos, Hoffmann desenvolveu un novo método para obter ácido acetilsalicílico. Aquel po branco, transformado logo nun comprimido, foi comercializado como aspirina no ano 1899.

O segredo do seu éxito

A súa eficacia para combater-la dor e a febre converteron pronto á pastilla no medicamento máis popular en todo o mundo, un título que segue ostentando na actualidade.

Malia a antigüidade da substancia ata os anos setenta o uso clínico da aspirina limitouse, basicamente, a

aproveita-las súas excelentes propiedades analxésicas e antipiréticas. Houbo que esperar ata a segunda metade do século XX para comezar a coñecer a súa utilidade para combater un amplo rango de patoloxías, entre as que se foron incluíndo ó longo do tempo enfermidades cardiovasculares, autoinmunes, neurodexenerativas e o temido cancro. Durante a década dos 80 consolidouse o uso da aspirina como anticoagulante ou antitrombótico. A aspirina conseguiu reduci-lo risco dun ataque ó corazón. Tan clara era a súa eficacia que, xa en 1985, a Administración Estadounidense para a Alimentación e os Medicamentos (FDA) facía público un anuncio histórico: os pacientes que xa tiñan sufrido algún ataque ó corazón vían reducida a unha quinta parte o risco de sufrir un segundo ataque se consumían aspirina.

Novos usos para un vello fármaco

Actualmente os expertos consideran ó ácido acetilsalicílico como fármaco de elección cando se sospeita dun ataque cardíaco.

Máis alá deste milagroso efecto sobre o aparello circulatorio, e da súa demostrada utilidade como analxésico e antipirético, a aspirina continuou sorprendendo ós investigadores con novas accións sobre enfermidades relativamente novas.

É o caso dun estudio publicado en novembro de 2001 en *New England Journal of Medicine*, no que se desvelaba que a aspirina é tan efectiva coma os anticoagulantes orais para previr a embolia cerebral.

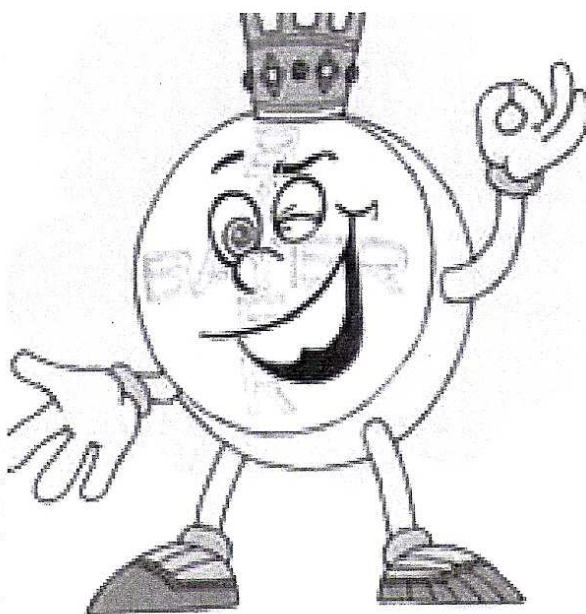
O papel antiinflamatorio da aspirina foi tamén redescuberto, e nos últimos tempos ampliáronse as súas aplicacións neste campo.

Estudios recentes teñen demostrado o importante papel que podería xogar este medicamento para a prevención do cancro de próstata. A enfermidade de Alzheimer, tan preocupante para a poboación cda vez máis vella dos países desenvolvidos, podería tamén beneficiarse dos efectos da aspirina.

Inmersos xa no S. XXI, aínda que cabe esperar que se sigan facendo e descubrindo novos mecanismos e aplicacións da aspirina, especialmente, se temos en conta a conclusión dun estudio publicado en setembro do ano pasado en *The Journal of American Medical Association*, revelaba que a aspirina podería salvar 40.000 vidas máis en todo o mundo se se utilizase con máis frecuencia na prevención cardiovascular.

Os continuos descubrimentos sobre as aplicacións da aspirina, da que se realizan máis de 3.000 investigacións cada ano, son un claro exemplo de como vellos fármacos poden previr novas enfermidades totalmente novas.

Todo na nosa sociedade cambia de maneira vertixinosa, pero o medicamento por excelencia continúa sendo o mesmo: **A ASPIRINA.**

Flechazo en un campamento

Los días 24-25 y 26 de mayo los chicos y chicas de 1º y 2º de la E.S.O., marchamos de excursión a Gandarío. Salimos el lunes a las ocho y media de la mañana y llegamos allí a las once y media; como el otro colegio de Verín, no llegara nos dedicamos a inspeccionar el albergue. Cuando llegaron nuestro compañeros hicimos un juego que consistía en completar un puzzle, con piezas que teníamos cada uno. Así formamos diferentes grupos, estrellas, fucus, anémonas, nécoras, pulpos, etc. Ya fuimos conociéndonos un poco y fuimos a comer. Por la tarde un grupo fuimos al puerto de Sada, mientras unos iban en barco a visitar las bateas, los otros quedamos en el puerto, mediante un juego, teníamos que reconocer la lonja, el lugar donde reparaban las redes, la fábrica de hielo, buscar todo lo imprescindible para poder embarcarnos para pescar.

El segundo día por la mañana nos tocó quedarnos en el albergue haciendo unos juegos y actividades, por la tarde fuimos al Acuarium de la Coruña, allí vimos muchas clases de peces, diferentes tipos de algas, moluscos. Aprendimos cómo se alimentan, se camuflan, etc.

"preparados para pescar"

El tercer día mi grupo nos tocó ir al mercado de San Agustín de la Coruña para ver los precios del pescado y preguntar a las vendedoras, después fuimos a la playa de Santa Cruz de Oleiros para ver lo que la marea deposita en la playa en la intermareal.

Esto fue la parte instructiva, la parte lúdica fue lo más importante. Hicimos muchos amigos, bueno algunos más que amigos. Lo mejor fueron las actividades nocturnas, en las que estábamos todos los grupos juntos. El primer día en un juego estuvimos buscando diferentes objetos por todo el albergue, el segundo hicimos juegos en la playa. Pero lo mejor, venía por la noche en las habitaciones.

"haciendo el indio"

La primera noche dormimos solamente una hora y media, queríamos ir al otro barracón dónde estaban los otros chicos y nos estuvimos mandando mensajes por los móviles. La noche siguiente intentamos colarnos en la habitación de los de Verín; pero justo cuando ya estábamos abajo, la profe nos pilló, nos inventamos un montón de excusas, por cierto; no se tragó ninguna! Los chicos nos miraban por la ventana imaginando la bronca que nos esperaba. No fue así la profe se partía de risa y estuvo

paseando por los pasillos por si se nos ocurría algo .A la mañana siguiente los chicos nos miraban con cara de decir ¡estas están locas!

Lo más triste llegó después de comer, la hora de las despedidas, que fueron duras. Había que despedirse, pero seguiremos teniendo comunicación unos con otros, mediante cartas, teléfonos.....

¡Y esperemos que nos volvamos a ver!

"atendiendo a la monitora"

"haciendo amigos"

alumnos 1º E.S.O.

DEPORTE ESCOLAR

CARREIRA DE CAMPO A TRAVÉS

Este ano so fixemos unha carreira e foi no Barco de Valedorras.

Fomos primaria e secundaria;

De primaria fomos: 3º, 4º, 5º e 6º.

Da E.S.O foron: 1º da E.S.O e algúns de 2º da E.S.O.

Corrimos por categorías sempre empezaban as nenas(feminino) e despois os nenos (masculino).

Os compañeiros que acadaron un mellor posto foron:

- Benxamín: F: 1º Miriam – 5º Vanesa
M:
- Alevín: F: 4º Beatriz
M: 2º Vicente
- Infantil: F: 6º Lorelai- 1º María José
M: 2º Kevin- 5º Alberto
- Cadete: F:
M: 2º Humberto- 5º Fran- 6º Davicín

(Esther e Lorelai – 6º Primaria)

TORNEO DE FÚTBOL DE PRIMARIA

Durante este curso celebramos un torneo de fútbol onde participamos os nenos de primaria. Este torneo tivo lugar no mes de Maio no noso colexio. Neste torneo participaron catro equipos. O torneo fíxose en forma de liguilla. Na final estiveron os dous que máis puntuación tiveron. A final foi o día 26 de Maio. Os equipos estaban formados por 6 xogadores. No equipo "A": Pablo, Víctor, Eva, Esther, Diego, Cristian e Pedro. E o equipo "C": Ismael, Joel, J. David, Laura, Aitor e Lorelai. O gañador foi o equipo "C" que conseguiu gañar despois dun empate e unha ronda de penaltis moi discutida.

(Brais e Alex – 5º de Primaria)

EQUIPOS FINALISTAS

EQUIPO GAÑADOR

O CAMPIONATO DE FÚTBOL DE PRIMARIA

Este ano foi moi divertido. Fixemos un campionato de fútbol e foi moi gracioso. Uns perderon e outros gañaron, pero o importante foi participar. Todos tivemos un entrenador, que foron 4: para o equipo A, Marco; para o equipo B, Bruno; para o equipo C, Pedro; e para o D, Oscar (Piollo). Os 4 de 4º da E.S.O.

Mentres que os nosos compañeiros de 2º, 3º, 4º, 5º e 6º xogaban, nos mirabamos e os animábamos.

A todos lles gustou moito o campionato.

Tamén houbo árbitros que durante os días foron entrenadores.

A maior derrota foi a de o equipo de Ismael a Brais. Quedaron:

5-2.

Logo o equipo de Pablo contra ó de Vicente: 2-0.

O primeiro día do campionato tocounos xogar ó equipo A contra o D.

Eu (Esther) estaba moi nerviosa porque nunca me vira xogar tanta xente.

Cando rematou o partido todos deronnos a noraboa, polo ben que xogamos e por gañar.

O equipo ganador foi o C, e o A quedou subcampión.

(ESTHER E LORELAI 6º primaria)

O SABOROSO LÍQUIDO NEGRO

En 1880 un coronel do exército do Sur dos EE.UU chamado John Pemberton, químico farmacéutico de Atlanta (Georgia) e morfinómano empedernido como consecuencias das feridas recibidas durante a Guerra de Secesión, rexistrou oficialmente un viño de coca, *tónico e estimulante ideal*, sobre a base da bebida de follas de coca de Angelo Mariani, fundando logo a *Pemberton Chemical Company*.

Pemberton tivo que modificar a mestura do Dr. Mariani para rexistrala de acordo coas medidas prohibicionistas daquel entón. O pai da bebida máis estimulante engadiulle unhas esencias aromáticas, xunto con noz de cola, un fruto africano cun alto contido en cafeína e quitoulle o compoñente alcohólico.

Así, con todos estes produtos, a farmacia de Jacobs en Atlanta puxo á venda o primeiro vaso de Coca Cola no mes de maio de 1886.

En 1873 o Sr. Asa G. Candler chega a Atlanta e mércalle a fórmula do tónico ó Sr. Pemberton por 2.300\$. Candler e mailo seu irmán estaban convencidos de que unha axeitada publicidade permite vender calquera cousa. Quince anos máis tarde, xa fundada a *Coca Cola Company*, dispoñían dun capital de 50 millóns de dólares.

En 1915 apareceu a coñecidísima botelliña de vidro actual. O seu deseñador foi Alexander Samuelson que se inspirou nunha semente de coca (¿ou -por equivocación- de cacao?). As cores se cre que representan ó pavillón nacional.

Na actualidade a Compañía Coca Cola emprega follas de coca na súa fórmula 7 X, aínda que - ¡así se di! - as follas importadas dende Perú e Bolivia a EE. UU (a cantidade queda entre as 300 e 1000 Tm por ano) baixo (!) estricto control da DEA, pasan por un proceso de descocainización, sendo logo adquirida pola Compañía Coca Cola para a elaboración da bebida. O destino da cocaína, apartada da folla, é moi dubidoso e debatido; segundo certas fontes acaba sendo exportado a Europa, para fins farmacéuticos e terapéuticos (¿?).

A fórmula 7 X, ata hai pouco, era *jo segredo industrial mellor gardado do mundo!*. Parece que só tres químicos tiveron o coñecemento da fórmula: Un xa faleceu en 1979, e os outros dous, Orville may e Roberto Goyzueta, nunca viaxaban nin viaxan xuntos, por non correr o risco de peecer á vez, levándose á tumba un segredo tan precioso.

Recentemente o devandito segredo foi desvelado no libro *«Deus, Patria e Coca Cola: a historia prohibida da bebida máis famosa do mundo»* do escritor americano Mark Pendergrast. A fórmula contén: citrato de cafeína, extracto de vainilla, aromatizantes (laranxa, limón, noz moscada, canela, culantro, etc), ácido cítrico, zume de lima, azucre, auga e ... E.F.C. ... o que seia Extracto Fluido de Coca... ¡da mellor calidade!

Debido ó seu poder a Compañía Coca Cola acada, dende

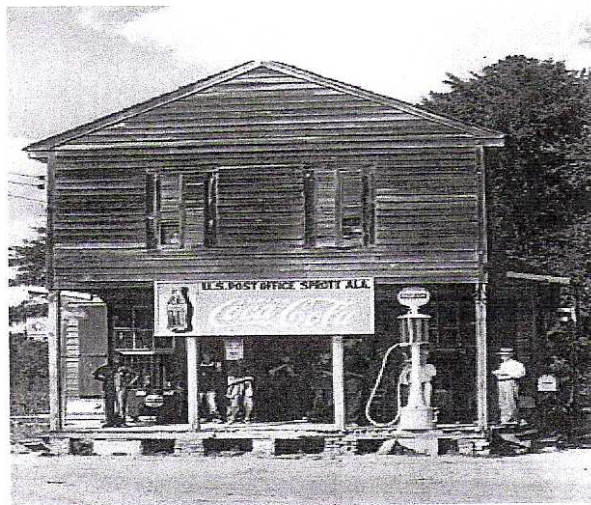
1972, a autorización para a libre circulación dun extracto saborizante, elaborado con follas de coca e descocainizado.

No artigo da Convención Internacional de Estupefacientes, feito a medida para Coca Cola di literalmente: *«Poderase autorizar o uso de follas de coca para a elaboración dun saborizante que non conteña alcaloides e, na medida necesaria para tal uso, autoriza a produción, importación, exportación, posesión e comercialización da folla de coca»*. Parece imposible que a bebida quede totalmente exenta de alcaloides; é seguro que contén algo de cocaína, en porcentaxe inferior á dose permitida pola lei.

Moita xente cre que, hoxe en día, a Coca Cola xa non se elabora a partir da folla de coca, o que é falso, pois a Entidade do Estado para o control de alimentos e medicamentos (F.D.A.), si que atopou un produto resultante do metabolismo da cocaína, a ecgonina por un total de 0,0012 miligramos por botella.

Dedúcese que a Coca Cola segue elaborada con follas de

coca, debido a un feito contundente e relativamente recente. A finais de 1984, o actual presidente da Compañía Roberto Goyzueta, propuxo ó ancián Robert Woodruff, presidente de honra e patriaraca da Compañía un cambio na fórmula 7 X da bebida quitándolle o E.F.C., para poder competir con Pepsi Cola, que

cuestionaba a presenza ou non da cocaína na *chispa da vida* (ou sexa, a *Coca Cola*).

O *gran vello* deixouse convencer, pero deixou de comer e, ás poucas semanas faleceu, presentindo o desastre que se aveciñaba. En 1985 lánzanse ó mercado a *Cherry Coke*, a *Coca Cola Diet* e a *New Coke*, todas rexeitadas polos consumidores americanos.

Fronte ás protestas en xuño de 1985, os dirixentes da Compañía deron marcha atrás e lanzaron ó mercado a Coca Cola Classic, ou simplemente Coke, segundo a antiga fórmula de Pemberton, de 1886, na mesma botella deseñada, por A. Samuelson, en 1915, levando na súa composición *¡extracto fluido de ... coca!*

Definitivamente, a *Patria*, *Deus* e a *Coca Cola* foran salvados polos consumidores norteamericanos.

ALUMNOSIAS -1º DE ESO

Euro 2004

UMA HISTÓRIA DE AMOR A LOVE STORY

Este ano um acontecimento desportivo muito importante se irá desenvolver em Portugal. É o "EURO 2004". Desde o pontapé de partida, no ESTÁDIO do DRAGÃO-Porto que nós visitámos na nossa Viagem de Estudo no dia 6 - até ao apito final que será no Estádio da Luz-Benfica Lisboa o "EURO 2004" promete ser uma experiência fascinante e inesquecível para quem tiver a sorte de poder assistir. O "EURO 2004" vai realizar-se

em 10 estádios preparados para este evento.

Querem conhecê-los?

Reparem como são bonitos!

Quem nos deves poder assistir a um jogo em qualquer um deles.

Estádio Municipal de Aveiro

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados

ARQ.: Tomás Taveira

JOGOS: Dois jogos da fase de grupos

Implantado na zona periférica da cidade - no denominado Parque da Cidade -

Estádio Algarve

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados

ARQ.: Damon Lavelle

JOGOS: Dois jogos da fase de grupos e um dos quartos-de-final

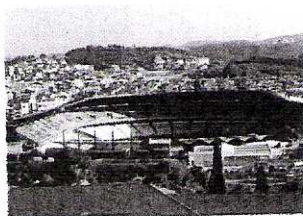

Estádio Cidade de Coimbra

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados

ARQ.: António Monteiro

JOGOS: Dois jogos da fase de grupos

Estádio Municipal de Braga

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados

ARQ.: Souto Moura

JOGOS: Dois jogos da fase de grupos

Projecto único
Projecto arquitectónico de particular beleza

Estádio D. Afonso Henriques

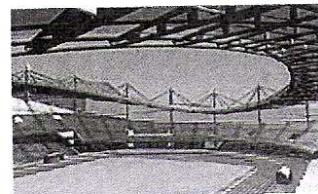
LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados
ARQ.: Eduardo Guimarães
JOGOS: Dois jogos da fase de grupos

Estádio Dr. Magalhães Pessoa

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados
ARQ.: Tomás Taveira
JOGOS: Dois jogos da fase de grupos

Na terra do pinhal de Leiria, de onde saiu a madeira que serviu para construir as caravelas dos Descobrimentos

Estádio Alvalade XXI

LOTAÇÃO: 52.000 lugares sentados
ARQ.: Tomás Taveira
JOGOS: Três jogos da fase de grupos, um jogo dos quartos-de-final e uma meia-final

Grande estádio

Finalmente o desejo do Visconde de Alvalade está completo: "Este será um clube tão grande como os maiores da Europa..."

Estádio da Luz

LOTAÇÃO: 65.000 lugares sentados
ARQ.: Damon Lavelle
JOGOS: Três jogos da fase de grupos, um jogo dos quartos-de-final e a final

É um dos maiores estádios do nosso país.

Estádio do Bessa Séc. XXI

LOTAÇÃO: 30.000 lugares sentados
ARQ.: Mário Moura
JOGOS: Três jogos da fase de grupos

Implantado numa zona urbana de referência na cidade do Porto a Boavista -

Estádio do Dragão

LOTAÇÃO: 52.000 lugares sentados
ARQUITECTO: Manuel Salgado
JOGOS: Três jogos da fase de grupos, incluindo o jogo inaugural, um jogo dos quartos-de-final e outro das meias-finais.

Jogo de abertura

Implantado numa zona urbana contígua ao actual Estádio das Antas, o novo estádio do FC Porto será o palco da cerimónia de abertura e do jogo inaugural do EURO 2004.

DE TODO...

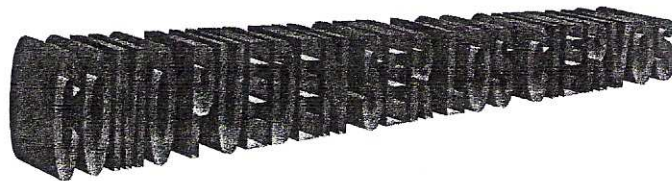
O DÍA DO MAGOSTO NO COLEXIO.

Celebramos o magosto no noso colexio o día 7 de Novembro pola tarde. Fixemos uns xogos co profe Manu, comemos castañas e tomamos refrescos, cantamos unha canción coa profe Aida, titulada "Sao as castañas do castiñeiro"; foi moi bonita.

Pintámonos a cara e pasámolo moi ben. Cando se acabou a tarde marchamos moi cansados de tanto correr e xogar cos nosos compañeiros.

Cando volvemos o luns estaba todo o patio cheo de cascas de castañas. Ós poucos días recolléronas.

Brais e Álex, 5º c.

Los ciervos normalmente cuando son pequeños tienen otro color por ejemplo pueden ser rubios y con puntos blancos.

Si son machos tienen cuernos pero sólo cuando son grandes; si son hembras no tienen cuernos.

Los años se le pueden contar por las puntas de los cuernos y también por los dientes.

Los ciervos cuando nacen del vientre de su madre se levantan no como las personas que cuando nacemos tenemos que aprender a andar; pero todos los animales incluso los ciervos nacen y andan. En los 2 días siguientes andan mejor hasta incluso pueden correr.

A los ciervos les encanta las montañas pero sólo en verano, en invierno suelen estar entre los matorrales.

Los ciervos tienen las pezuñas abiertas como el jabalí, pero el corzo las tiene juntas, no como el ciervo y el jabalí.

Joel López Díaz 6º

UN POUCO

O DÍA DA ÁRBORE.

Celebramos "o día da árbore" o 23 de Marzo; dous días máis tarde de previsto, porque coincidiu a domingo.

Tódolos alumnos de infantil e primaria fomos a plantar árbores.

Un señor de Medio Ambiente explicounos como tiñamos que facer.

Os buratos para plantar as árbores xa estaban feitos, nós só colocamos as plantas e logo tapamos as raíces con terra.

Plantamos varias clases de árbores: ameneiros, piñeiros e carballos.

A partir desa data terémolas que ir regar para que medren e alegren o noso campo de fútbol.

Lucía e Marta, 5º c.

La revancha del Barça

El domingo 25-4-04 a las 7:30 se disputó en el Santiago Bernabeu un gran partido entre el R.M y el F.C.B los cuales salieron con las siguientes alineaciones.

-Por el Real Madrid: Casillas , Salgado , Helguera , R.Bravo , R.Carlos , Figo , Beckham , Cambiaso , Solari , Zidane y Raúl.

- Y por el F.C.Barcelona: Valdés , Reiziger , Puyol , Oleguer , Van Bronckhort , Xavi , Cocú , Davids , Overmars , Ronandinho y Saviola.

En el transcurso del partido tuvieron altibajos. Al final el Barcelona se llevo la victoria por 1-2 y de esa manera obtuvo la revancha.

Era un partido muy importante porque era un derbi muy bueno, entonces los 2 equipos jugaron bastante bien.

Ahora veremos la expulsión de Figo:

Cuando Beckham sacó el corner, le pegó Figo de cabeza , lo despejó Valdés y tiró Zidane de volea y lo engancho Valdés. Figo fue a protestar al linier , algo le dijo mal y el arbitro le sacó amarilla. La siguiente fue la entrada que le hizo a Puyol de plantillazo y le costó la 2ª amarilla y la expulsión.

El entrenador del Barça hizo un cambio inesperado: cambió a Saviola por Kluivert y a Overmars por Luis Enrique.

A la salida de Kluivert, en un ataque del Barça, le hace un pase Von Bronckhorst a Kluiver y Kluiver hace el empate de cabeza.

El siguiente gol viene de Ronandinho: le hace una vaselina a los defensas del Real Madrid y Xavi aparece en esa jugada y mete gol de vaselina a Casillas .

Y la victoria fue para el equipo azulgrana.

Pablo 6º

XOAQUIN LORENZO FDEZ

Xoaquín Lorenzo conocido como "Xocas" nace en Ourense en el nº 30 de la calle de la de la Paz el 23 de junio de 1907.

Muy unido a su hermano Xurxo, más pequeño que él, inicia sus estudios en su propia casa con su padre que se encarga directamente de su aprendizaje. Cursa el bachillerato.

Xoaquín solía pasar las vacaciones en Lobeira.

Estudia Filosofía y Letras en Santiago.

Cuenta que una vez fue herido en Villablino, (al N. de León).

En 1939 es nombrado profesor de Geografía e Historia.

En 1964 muere su madre. Desde entonces se vuelve mucho más tímido. Escribió revistas en Portugués, en distintas ciudades de Portugal.

Se le dedica el día de las Letras Gallegas de este año por ser un gran etnógrafo. Se interesó por conocer Galicia, sus comidas típicas, los oficios antiguos, etc.

Lorelai 6º

UN DÍA DE MEDO

Murça é un pobo grande preto de Vila Real, que celebra as súas festas o once de Xullo.

Con sete anos eu era a nena máis feliz do mundo; miña madriña prometérame que me levaría á festa e que podía subir a tódalas atraccións.

Púxenme ben guapa e aló marchamos as dúas cara a festa. A atracción que máis me chamôu a atención foi a do dragón. Subín nela máis contenta que pouco. Saudaba a miña madriña para que vira onde estaba.

Ata aquí todo estupendamente, o malo veu cando comezou a moverse. Agarreime forte. Un home disfrazado de momia cunha luz vermella na man quería meternos medo a todos. A verdade é que a min nan me daba medo o que me daba medaba verdadeiro pánico era a velocidade que levaba aquel mostro. Dábame a sensación de ía saír

despedida, e xa sentía a dor en todo o corpo. Aqueles minutos fixéronse eternos, estaba segura que non ía saír de alí con vida. O meu estómago xa non podía máis. As mans díanme de agarrarme tan forte á barra protectora. Todo o meu corpo era un. O estómago estaba na miña boca, a vista anubada. Aquello era a fin.

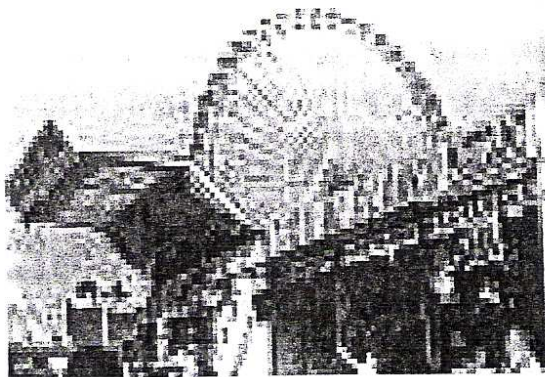
Pouco a pouco a velocidade foi diminuindo. Sinceramente eu non sabía onde estaba. Unha inmensa nube branca arrodéabame.

-¡REGINA, REGINA!, estou aquí. -Era a voz da miña madriña.

Menos mal que me colleu no colo senón caio ó chan.

Xa pasaron dez anos e non teño volto a subir nunha atracción desas.

Regina Taveiro Ribeira - GS -

PASA TEMPS

No ano 1963, a Real Academia Galega decidiu que houbera un “Día das Letras Galegas” para facer unha festa de cultura ó redor da memoria dun personaxe que escribise en galego e para homenaxear a todos os que traballaron e traballan para enriquecer a lingua e facer que esta siga viva e con capacidade creadora.

Escolleron daquela a data do 17 de maio porque é a que figura no libro Cantares Gallegos, de Rosalía de Castro. O primeiro ano dedicáronllo a ela, a Rosalía; o segundo, a Castelao..., e, deste xeito, un a un foron pasando nestes corenta e un anos moitos dos mellores autores da nosa historia.

De seguido amosámote unha serie de escritores que nalgún momento estiveron relacionados con “Xocas”. Relaciona o seu nome coa súa foto. Se tes algunha dúbida na revista atoparás a solución. Debes ler no lugar axeitado.

Vicente Risco

Ourense, 1884 – 1963

O porco de pé, Teoría do nacionalismo galego

Xoaquín Lorenzo Fernández

Ourense, 1907 – Lobeira, 1989

Etnografía: cultura material, Cantigueiro popular da Limia Baixa

Ramón Otero Pedrayo

Ourense, 1888 – 1976

Os camiños da vida, Arredor de si

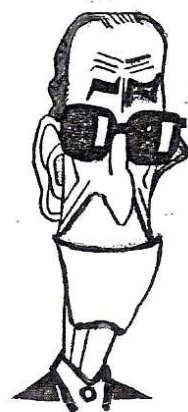
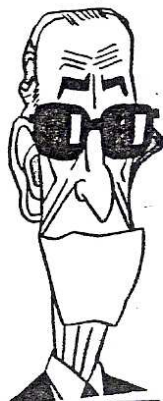

Florentino A. López Cuevillas

Ourense, 1886 – 1958

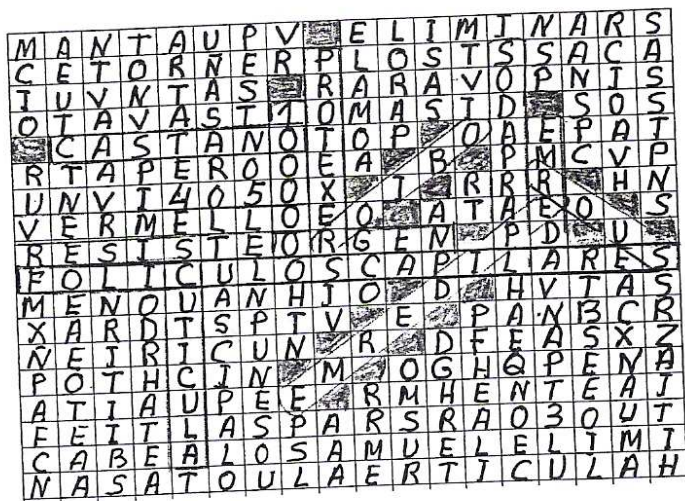
Prosas galegas

Atopa oito diferencias nesta caricatura de “Xocas”.

Busca nesta sopa de letras as respostas que figuran ó final de cada pregunta.

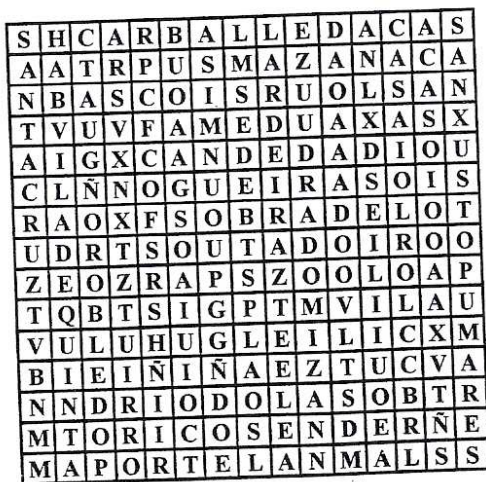
- ¿Por cantos pelos está cuberta a nosa cabeza? - 100.000
- ¿De que cores pode ser o cabelo? - Castaño, vermello, negro e roibo.
- ¿Como se chaman os orificios polos que sae o pelo? - Foliculos capilares.
- ¿Cal é a misión das uñas? - Protexer.
- ¿Como se chama o material do que están feitas as uñas? - Queratina.
- ¿Como se chama a pel externa da base das uñas? - Cutícula.
- ¿Onde temos a pel mais resistente? - Nos pés.
- ¿E a menos resistente? - Nos párpados.
- ¿Que eliminamos pola pel? - Suor.
- ¿Como se chaman as dúas capas da pel? - Epiderme e derme.

5º Curso de Primaria

¿SABES OS NOMES DOS POBOS DO NOSO CONCELLO?

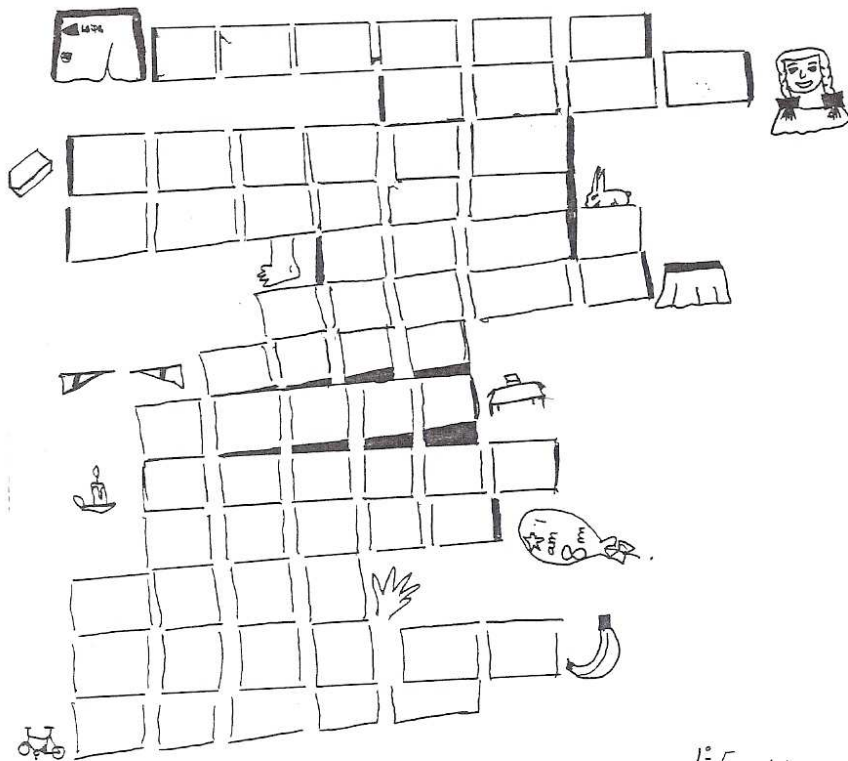
Busca na seguinte sopa de letras os nomes dos pobos que pertencían ao concello de Carballeda de Valdeorras. Son vintedous, ten en conta que hai algún deshabitado.

- SOBRADELO
- VILADEQUINTA
- A PORTELA
- O TRIGAL
- LARDEIRA
- CASAI
- DOMIZ
- CANDEDA
- O ROBLEDO
- CARBALLEDA
- BASCOIS
- CASOIO
- PUSMAZÁN
- SOUTADOIRO
- RICOSENDE
- SANTA CRUZ
- RIODOLAS
- VILA
- NOGUEIRAS
- PUMARES
- SAN XUSTO
- A MEDUA

ALUMNOS/AS -1º ESO -

Find the words

1º ESO Humberto Ricardo
Pinto Goncalves

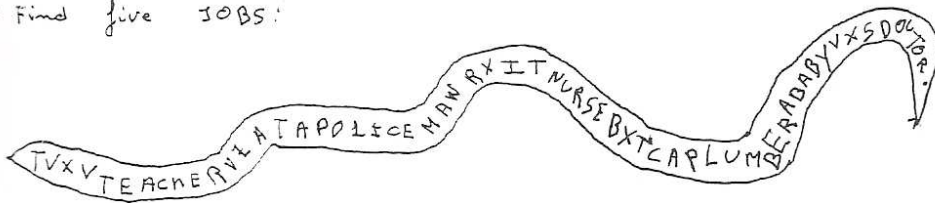
• Identifica nombres de animales

- 1- act cat
- 2- siht _____
- 3- rdprci _____
- 4- ovlc _____
- 5- odg _____

• Find six temperature expressions.

• Find five JOBS:

• Rodea aquellas palabras que sean adjetivos.

- (long) happy sad pen purple short red old
- cat book sister tall small rubber school baby
- orange schoolbag young student brother big teacher
- fat blackboard thin ruler blue.

1º ESO Adrian Blanco.

Espero que pasedes unhas boas
vacacións e que nos vexamo-lo
vindeiro curso. ¡Aburiño!

XAQUÍN FERNÁNDEZ LORENZO
"XOCAS"